

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Journalen DD

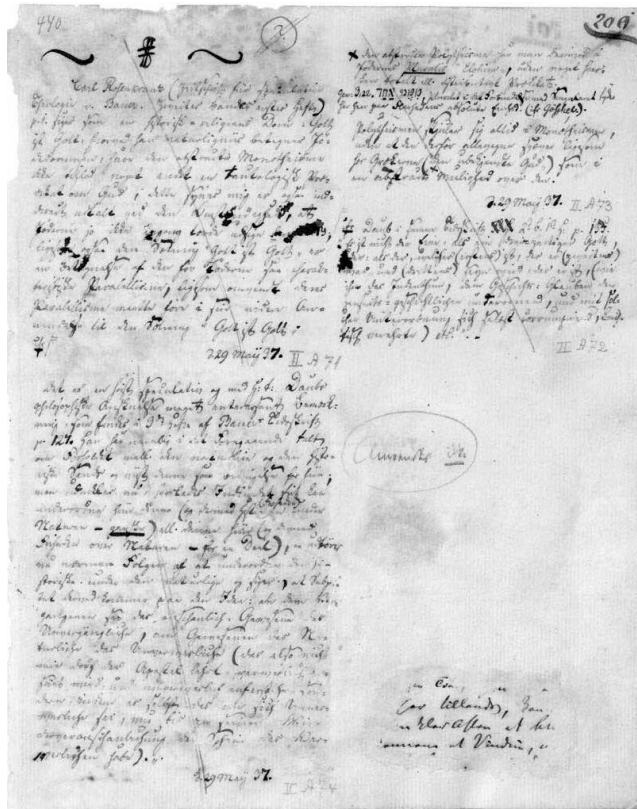
Citation: Kierkegaard, Søren: "Journalen DD", i Kierkegaard, Søren: *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 17*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Jette Knudsen; Johnny Kondrup; Alastair McKinnon, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2000 , s. 1. Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-dd-txt-shoot-ida1b62fea-252a-49c7-9d55-d2ad0cbbf4c1.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 17

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. [Læs CC0-erklæringen](#)

DD:1

~ \$ ~

Journalen DD, s. 1 (DD:1-2)
Carl Rosenkranz (*Zeitschrift für spekulative Theologie* v. Bauer. Zweites Bandes erstes Heft) p. 1. siger som en historisk-religøus Dom: Gott ist Gott, hvorved han naturligviis betegner Jødedommen, hvor den abstracte Monotheisme ikke tillod noget andet end tautologisk Prædiket om Gud; dette synes mig er ogsaa indirect udtalt ved den Omstændighed, at Jøderne jo ikke engang torde udsige deres יהוה; ligesom ogsaa den Sætning »Gott ist Gott« er en Betegnelse af den for Jøderne saa karakteristiske Paralellisme, ligesom omvendt deres Paralellisme maatte føre i sin videre Anvendelse til den Sætning »Gott ist Gott«

cfr

d. 29 Maj 37.

DD:2

Det er en høist speculativ og med H: t: Daubs filosofiske Anskuelse meget interessant Bemærkning, som findes i 3^{die} Hefte af Bauer's Tidsskrift p. 127. Han har nemlig i det Foregaaende talt om Forholdet mell. den naturlige og den historiske Sands og viist denne som Betingelse for hiin; men udvikler nu, hvorledes Individet frit kan underordne hiin denne (og dermed Historien (Friheden) under Naturen - ganske) ell. denne hiin (og dermed Friheden over Naturen - for en Deel), og udfører nu nærmere

[a] Gen: 3, 22. יהוה יהוה, Pluralet i det[s] Forbindelse med Singularet tyder her hen paa Flerhedens absolute Eenhed. (cfrGöschel.).

[b] Monotheismen skjuler sig altid i Polytheismen, uden at den derfor allevegne svæver ligesom hos Grækerne (»den ubekjendte Gud«) som i en abstract^a Mulighed over den d. 29 Maj 37.

a den abstracte Polytheisme har man derimod i Jødernes Pluralis »Elohim«, uden noget hverken totalt ell. distributivt Prædiket.

[c] cfr.Daub i samme Tidsskrift 2^dB. 1st H: p. 135. »Es ist nicht der Eine, als ein drei-zeitiger Gott, [o]der: als der, welcher (erstens) ist, der er (zweitens) war, und (drittens) seyn wird, der er ist, (wie ihn das Judenthum, dem Geschichts-Glauben den jenseits-geschichtlichen unteror[d]nend, und mit solcher Unterordnung sich selbst corrupirend, knechtisch verehrte) etc.« -

Følgen af at underordne den historiske under den naturlige og siger, at Subjectet derved kommer paa den Idee: an dem Vergangenen sei das anschaulich-Gewesene das Unvergängliche, am Gewesenen das Natürliche das Unverwesliche (das also nicht wie doch der Apostel lehrt »verweslich gesäet wird, und unverweslich auferstehe« sondern, indem es selbst das an sich Unverwesliche sei, nur bis zu seiner Wiederveranschaulichung den Schein des Verweslichen habe).«.

d. 29 Maj 37.

DD:3

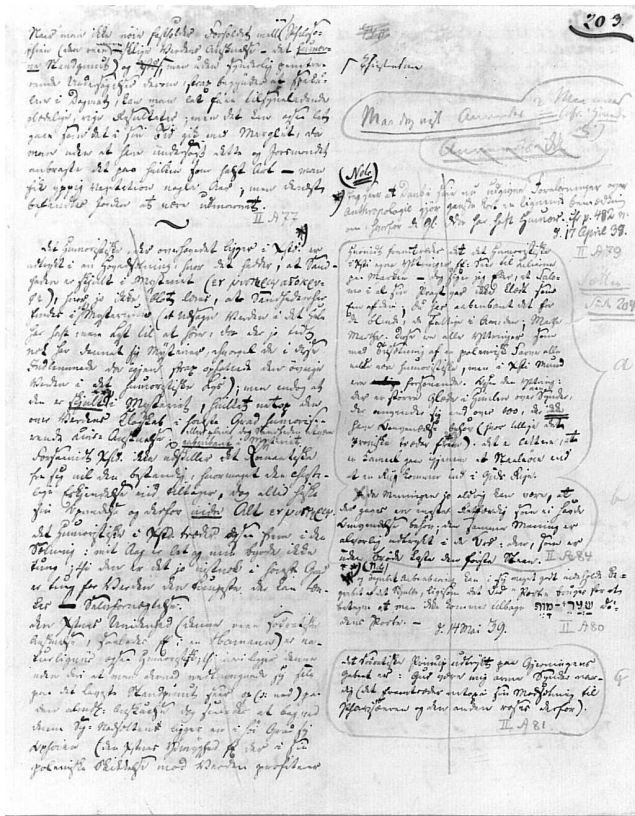
Hamann kunde blive en god Repræsentant for den i Xstd. liggende (hvorom ved en anden Leilighed[]); men i ham eensidig udviklede humoristiske Retning, som en nødv: Følge a) af den i Xstd. som saadan liggende Humor b) af den ved Reformationen betingede Isolation af Individet, hvilket ikke kom frem i Katholicismen, der jo da den havde en Kirke vel kunde opponere mod »Verden«, ihvorvel den netop i sit rene Begreb som Kirke vel mindre kunde være disponeret dertil, men dog i ethvert Tilfælde ikke kunde udvikle Humoren til en imod Alt sig opponerende og derved temmelig godt idetmindste for al frodig Vegetation blottet og kun med Dværg-Birke sparsomt bevoxet Spidse. (Om end det ikke var Tilfældet med Hamann, saa maa Grunden hertil søges i hans dybe Gemyt og store Genialitet, der tog til i Dybde i samme Grad som det indknebedes i Brede (og H: fandt ret Behag i at indbyde sine vide-graadige Samtidige Tallerkenslikkere paa sin Storkeflaske.); men desuagtet kan meget godt være Repræsentant for dette Standpuncts sande Midte.[]) c) ved sit eget humoristiske Anlæg af Naturen. Saaledes at man vistnok med Sandhed kan sige, at Hamann er den største Humorist i Xstd (d: v: da s[:]) som den største Humorist i den Livs-Anskuelse, der selv er den meest humoristiske Verdenhistoriske Livs-Anskuelse - den største Humorist i Verden.).

DD:4

Anerkjendelsen af Reformationens negative Side og Muligheden af de ved den fra Moderkirken fjernede Partier^s Tilbagevenden til samme (uden at de derfor behøve at vende tilbage som forlorne Sønner) er, vel noget schüchtern udtalt deri, at de ikke have havt Mod til at gjøre, hvad Katholikerne gjøre ved dem - erklære dem for Kjettere - ikke have havt Mod til at fuldende Conclusionen af de Præmisser, som de selv historisk have givet sig og som de som saadanne synes godt om.

d. 2 Juni.

DD:5

Journalen DD, s. 3 (DD:5-6)

Naar man ikke nøie fastholder Forholdet mell. Philosophien (den reen msklige Verdens Anskuelse - det humane Standpunct) og Xstd; men uden synderlig penetrerende Undersøgelser derom, strax begynder at speculere i Dogmet, kan man let faae tilsyneladende glædelige, rige Resultater; men det kan ogsaa let gaae som det i sin Tid gik med Merglet, da man uden at have undersøgt dette og Jorsmondet anbragte det paa hvilken som helst Art - man fik yppig Vegetation nogle Aar; men dernæst befandtes Jorden at være udmarvet.

DD:6

Det Humoristiske, der overhovedet ligger i Xstd.^a er udtrykt i en Hovedsætning, hvor det hedder, at Sandheden er skjult i Mysteriet (εν μυστηριω αποκρυφῆ), hvor jo ikke blot læres, at Sandheden her findes i et Mysterium (et Udsagn Verden i det Hele har haft mere Lyst til at høre, da der jo tidt nok har dannet sig Mysterier, ihvorvel de i disse Indlemmede da igjen strax opfattede den øvrige Verden i det humoristiske Lys); men endog at den er skjult^c i Mysteriet, hvilket netop den over Verdens Klogskab i høieste Grad humoriserende Livs-Anskuelse; ellers pleier dog Sandheden at være aabenbaret i Mysteriet.

a Jeg seer at Daub i sine nu udgivne Forelæsninger over Anthropologie gjør ganske kort en lignende Bemærkning om, hvorfor de Gl. ikke har haft Humor. cfr p. 482 n: d. 17 April 38.

[b] Hvorvidt fremtræder det det Humoristiske i Xsti egne Yttringer fE: Seer til Lillierne paa Marken - dog siger jeg Eder, at Salomo i al sin Pragt var ikke klædt som Een af dem; Du har aabenbaret det for de Blinde, de Fattige i Aanden; Marthe Marthe. Disse ere alle Yttringer som med Tilsætning af en polemisk Farve alle vilde være humoristiske, men i Xsti Mund ere forsonende. Ogsaa den Yttring: der er større Glæde i Himlen over een Synder, der omvender sig end over 100,

der ikke have Omvendelse behov (hvor tillige det Ironiske træder frem^a). Det er lettere, at en Kameel gaar igjennem et Naaleøie end at en Riig kommer ind i Guds Rige.

a da Meningen jo aldrig kan være, at der gaves en eneste Retfærdig som ei havde Omvendelse behov; den samme Mening er alvorlig udtrykt i de Ord: den, som er uden Brøde kaste den første Steen.

c og Begrebet Aabenbaring kan i sig meget godt indeholde Begrebet af det Skjulte, ligesom det Ord »Port« bruges for at betegne at man ikke kommer tilbage $\eta\eta\text{-}\rho\gamma\psi$ Dødens Porte. - d. 14 Mai 39.

Forsaavidt Xstd. ikke udskiller det Romantiske fra sig vil den bestandig, hvor meget den christelige Erkjendelse end tiltager, dog altid huske sin Oprindelse og derfor vide $\text{Alt } \epsilon\nu \mu\upsilon\sigma\tau\eta\rho\omega$.

Det Humorige i Xstd. træder ogsaa frem i den Sætning: mit Aag er let og min Byrde ikke tung; thi den er det jo vistnok i høieste Grad er tung for Verden den tungeste der kan tænkes - Selvfornægtelse.

Den Xstnes Uvidenhed (denne reen socratiske Anskuelse, saaledes fE i en Hamann) er naturligviis ogsaa Humorige; thi hvori ligger denne uden deri at man derved nedtvungende sig selv paa det laveste Standpunct seer op (o: ned) paa den almdl: Anskuelse dog saaledes at bag ved denne Sig-Nedsætten ligger en i høi Grad sig Ophøien (den Xstnes Ydmyghed fE der i sin polemiske Skikkelse mod Verden profiterer sin egen Usselhed; medens den paa den anden Side involverer i sin normale Skikkelse en nobel Stolthed (den Mindste i Himmerigesrige er større end Johannes d. Døber) ell. i sin Abnormitet en hovmodig Isolation fra den almdl. Tingenes Gang (det historiske Nexus). Saaledes spiller ogsaa Miraklet en stor Hovedrolle i denne Livs-Anskuelse ikke paa Grund af det Mægtige der derved er opdrevet for Xstd.; men fordi derved alle Viismænds dybsindigste Ideer blive (for dette Standpunct) til Intet ved Siden af Bileams propheterende Æsel. Jo ubetydeligere derfor Miraklet er, om jeg saa maa sige, ell. jo mindre det træder i Forhold til den historiske Udvikling, ja endog til den Yderlighed at denne Anskuelse saa at sige frister Gud d:v:s: ønskede et Mirakel der blot blev gjort for at gjøre Hovedet kruset paa Professorer i Physik - desto mere glæder den sig derover, ja den vil vel meest glæde sig over Forvandlingen af Viin til Vand i Cana. Ja naar den glæder sig over Miraklet ved Xsti Opstandelse, da er det ikke den sande Paaske-Glæde; men meget mere Fornøielse over Phariseerne og deres Soldater og deres store Steen for Graven. Derfor dvæler denne Anskuelse saa gjerne ved Krybben, ved de Pjalter, hvori Barnet blev svøbt, ved Korsfæstelsen mell. to Røvere.⁹

d. 3 Juni 37.

DD:7

[d] det Socratiske Princip udtrykt paa Gjerningens Gebeet er: Gud være mig arme Synder naadig (det fremtræder netop i sin Modsætning til Phariseeren og den anden roses derfor).

[e] Et Træk med H. t. det Humorige i Xstd. er ogsaa det at i Middelalderen der i Xstd. selv udvikledes Parodien (cfr hvor det ypperligt er skildret i W. Scott » *der Abbt*« Stuttgart 1828. 2 D. p. 40 o: f: der Narrenpapst, der Kinderbischof, der Abt der Unvernunft, hvor tillige det poetisk er opfattet, da det jo her skeer for at spotte Katholicismen, som en velforskyldt Nemesis.). Denne Bemærkning staaer her raae og maae fordøies i en Afhandling.

[f] De glemme over Korset hiin dybsindige Bemærkning: at Korset er Stjernens Element.

g og det er jo ogsaa den VeiXstd. altid er gaaet gjenem Verden mell. to Røvere (thi det ere vi alle) kun den ene var bodfærdig og sagde at han leed sin fortjente Straf. -

Ingen Prophet, ingen Historiker kunde udfinde et mere betegnende Udtryk for Muhamedanismen end den selv har givet sig idet nemlig dens hellige Grav svæver mellem to Magneter, det er det Guddommelig[e] der ikke er bleven msklig (Incarnation) det Msklige der ikke er bleven guddommeligt («Brødre og Medarvinger i Xsto»); det er ikke den individualiserede Polytheisme, ikke den concretiserede Monotheisme (Jehovah); men den abstracte Monotheisme »Gud er een« hvor netop Tallet maa urgeres, ikke som Jødernes vel prædikatløse til en vis Grad; men dog mere concretiserede: »jeg er den, som jeg er«; det er ikke Incarnation (Messias); ikke blot Prophet (saaledes som Moses.); thi Propheter vare der flere af hos Jøderne uden Potents-Forskjel, om end med Grads-; men Muhamed fordrede et specifikt Fortrin som saadan (en Aproximation til en Incarnation; men som naturligviis som Alt i Muhamedanismen blev staaende paa Halvveien.)

d. 3 Juni 37.

DD:8

Hvad er egl. Meningen af de Ord Genes: 3, 22 »See Adam er bleven som Een af os etc«, hvilke Ord Erdmann (Bauer^s Tidsskrift 2^d B. 1st H: p. 205) bruger for derpaa endydermere at begrunde sin speculative Anskuelse af at Syndefaldet fra een Side seet er et Fremskridt. ? -

DD:9

At Pantheismen udgjør et overvundet Moment i Religion, er Grundlag for den, synes nu at blive anerkjendt og herved tillige Feilen i Schleiermachers Definition paa Religion som forblivende i Pantheismen, idet han gjør hiint udenfor Tiden liggende Sammensmelte[l]ses-Moment af det Universelle og det Endelige - til Religion. -

DD:10

Eine Parallele zur Religionsphilosophie von Karl Rosenkranz.

(Bauer^s Tidsskrift 2^d B. 1ste H. p. 1-32.).

Han viser at, naar man vil reducere de forskjellige Religions-Skikkelser til den simpleste Udtryk, man kan

[a] en attenteret Himmelfart; men Ingen farer op til Himlen uden den, som nedsteeg fra Himlen.

[b] Det er derfor ogsaa ret interessant at see Muhamedanerne paa en underlig ironisk Maade føre det Vaaben, der saa træffende karakteriserer deres Forhold til Xstd. - Maanen, der laaner sit Lys fra Solen. (af en Lap Papir af Dato 5 Jan: 37, som jeg fandt i min Skuffe.).

[c] I det Ord: jeg er den som jeg er træder allerede mere den personlige evige Bevidsthed frem og udvikler derfor ikke Fatalismen saaledes som den kolde »Eenhed«. Ligesom ogsaa disse Ord »jeg er den som jeg er« er et ypperligt Svar til utidige Spørgere.

[a] cfr.1 Joh: 3, 2 hvor Ligheden staaer som Resultatet.

opstille 3 Domme.

1) der Mensch ist Gott

2) Gott ist Gott

3) Gott ist Mensch.

Det første er naturligviis Ethnicismen; den sætter Eenheden ikke som den sich vermittelnde; men som umidd, og glemmer, hvor en vermittelnde Proces har fundet Sted, det i Resultatet. Den er en assertorisk Dom. Saaledes er de hedenske Religion Zauberer selv den Magt som de elementariske Magter underkaste sig. I den indiske Religion er Bramanen, ell. hvo der ved Bodsøvelse etc. hæver sig dertil umidd eet med Gud. (derfor Unødvendigheden af hans Erscheinungs Congruents med hans Væsen – ligesom i en anden Retning den katholske Geistlige); i den Buddhistiske er Lamaen umidd Gud. I de dualistiske Religioner er Msk. netop som Mellemvæsen det hiin Proces realiserende, de to Magter behøve ham til deres Fuldendelse. Her træder istedetfor den abstracte Quietisme Vexelvirkningen mell den positive og negative Substants, deraf 1) det Heroiske; 2) det Tragiske (da Handling er Hovedsagen; men Døden sætter Grændse derfor.) Hos Grækerne var det Kunstreligion den skjønne Individualitæt. Med den individuelle Friheds større Bestemmethed træder det Heroiske og det Tragiske mere frem (Heracles); men slaaer derpaa over til sit Modsatte. Heroen, der handlende gjør sig til Gud har sin Modsætning i Atheisten, der ved Tænkningens Dialectik fornægter Guderne; det Tragiske i det Komiske, der gjør den tilfældige Individualitæt til det Absolute (Aristophanes). Romerne. Hegel betegner deres Religieusitet ved »Ernsthaftigkeit«. R. gik til Afsindighed, i den romerske Keiser, der gjorde sig til Gud: Er hat nicht, wie der chinesische Keiser seinem Willen eine bestimmte Richtung zu geben; er lebt nicht, wie ein Lama, in einem monchischen Quietismus; er ist kein Held wie Rostem; er ist kein Künstler, der wie ein Phidias, Skopas Götterideale schafft und dadurch sich endlich als die Macht der Religion erfährt; durch den Titel, durch den Namen weiß er sich als die unbedingte Macht. Diese Apotheose ist die Carricatur der hellenischen Apotheose, die immer als Resultat erscheint.

Monotheismen. historisk fremtrædende i Jødedom og Muhamedanisme, og den mere isoleret staaende Deisme. Jødedom udvikler sig gjenem de første Bøger, hvor Gud mere træder frem i sin Almagt, som Lovgiver, (Moses træder reent i Baggrunden), derpaa i Hiob den løsrevne Individualitæt træder i en Slags Modsætning til Gud og i Psalmerne beroliger sig ved at Gud dog er Gud, den almægtige, som Msk: ikke maa stride med. Muhamedanismen udvikler Karrikaturen Guds Almagt bliver her til Vilkaarlighed, hans Styrelse til Fatalisme. Deismen vender i Grunden Forholdet om; thi medens Monotheismen som saadan gaaer ud fra at Gud er Gud og derfor Msk. Msk, gaaer

den ud fra at Msk. er Msk og derfor Gud Gud (som et nødvendigt Accessorium til at realisere Msk^s fortjente Lyksalighed.).

Xstdommen. Hedenskabet var poetisk, Monotheismen prosaisk; det første fuldendte sig selv i Afsindighed, kun ved de mangfoldige særskilt begrænsede Individualiteter kunde der opstaae en Eenhed i Væsen; men hvor Substanten overvælder den enkelte Begrænsning og derved opstaaer det Hæslige og Unaturlige. Vitæ Imperatorum hos Suetonius giver Exempler derpaa, Hegel: Sich so als den Inbegriff aller wirklichen Mächte wissend, ist dieser Herr der Welt das ungeheure Selbstbewußtsein, das sich als den wirklichen Gott weiß, indem er aber nur das formale Selbst ist, das sie nicht zu bändigem vermag, ist seine Bewegung und Selbstgenuß die eben so ungeheure Ausschweifung«. Xstd. er den negative Identitet af de to i Monotheismen adskilte og kun til hinanden henførte Domme, men ogsaa Ophævelse af Hedenskabets umidd; assertoriske Dom. Monotheismens Dom er kategorisk. Hedenskabets Dom bliver problematisk, og Monotheismens hypothetisk; Xstd^s Dom er en apodictisk, da den indeholder det Gudd. og Mskliges^s Disjunction i concret Eenhed. Weil Gott an sich Mensch ist so wird er es auch. Det er ikke som med den indiske Pantheismes Incarnationer, der alle bære, saavel med Hensyn til Beslutningen dertil som Formen deraf, Tilfældighedens Præg. Men det er hell. ikke en Mskvordelse som om Gud behøvede Msk. for at komme til Bevidsthed. Xstd. indeholder derfor den herligste Livs-Anskuelse. Das tragische der Kunstreligion war der Schmerz des unbegriffenen Todes, der den Genuß der schönen Heiterkeit zwar nicht negirte, wie in Ægypten, aber unangenehm störte. Das Traurige im Monotheismus war die Last des Gesetzes, welches der Mensch zwar als das des heiligen Gottes, aber nicht als sein eignes anerkannte. Selbst die Autonomie der theoretischen und Autokratie der praktischen Vernunft im Deismus ist nur eine secundäre.

d. 8 Juni 37.

DD:11

Da Gud havde skabt hele Verden da betragtede han den og: see det var saare godt^a, da Xstus døde paa Korset da lød det: »det er fuldbragt«.

a Men det hedder det førend Msk. blev skabt, det blev udsagt paa den 6te Dag, som om hermed antydedes, at hermed kom Mere end »godt«. Kan ikke hermed sættes i Forbindelse de mærkelige Ord: Ingen er god uden Gud^a, nemlig som værende uden for Xsto, som hvad Hegelianerne vilde kalde den rene Væren? d. 23 Juni 37.

a Derfor tales der ogsaa i det N. T. om, at al Guds Gjerning er god (hvor Differentserne endnu ikke ere udfoldede) og at Gud vil fuldende den gode Gjerning i os (Phil: 1, 6.) d. 11 Nov: 38.

d. 9 Juni 37.

DD:12

Underets (sit venia verbo da det egl. er en Modsigelse) Uformuenhed i og for sig til (at vække nogen Overbeviisning) løsrevet fra dets for Speculationen alene objective (gegenständliche) Manifestation af den evige Frihed under Betingelser den har givet sig selv (Tid og Rum) er udtalt i de Ord dersom de ikke tro Moses og Propheterne (i en endnu dybere Forstand Xstus) troe de hell. ikke om nogen opstod fra de Døde. Thi de have blot rykket Spørgsmaalet længere bort. Naar nemlig et saadant Factum fortaltes dem, da vilde de enten antage det for sandt; men det var Overtro; ell: de vilde være indifferente; ell. de vilde efter at have faaet det fuldstændigt beviist antage det – men dog vel ikke for et Under? med mindre de ville ophæve Begrebet i samme Øieblik som det blev prædiceret om det concrete Tilfælde.

Daub (i Bauers Tidsskrift 1st B. 2H. p 103) bemærker meget rigtigt at saavel Tvivlen som Vantroen vilde være meget vel tjente med, at man indlod sig paa et Beviis om Sandheden af de bibelske Underværker: »Bei dieser Forderung jedoch ist in der Geschichte die Freiheit – denn das gewisse und wahre Factum soll, damit das Wunder zu glauben stehe, ein durch dieses auf nothwendige Weise bedingtes sein, und in der Natur die Nothwendigkeit ignorirt, denn das Wunder, eine freie That soll als wäre es eine Natur Begebenheit gesehen – es soll erlebt werden; die bei der Himmelfahrt des Weltheilands Gegenwärtigen sahen nur, daß er sich von der Erde entfernte, nicht aber die unbedingte Freiheit, sie, die Macht seiner Entfernung. Die Wahrheit, welche dieses Wunder ist, verwirklichte sich, und hat ihre Wirklichkeit in der Macht, nicht aber im vergänglichen und vergangnen Anblick dieser Bewegung. Der Zweifler also und der Unglaubige beweisen selbst so lange beide von jener Forderung eines auf dem Standpunkte der Geschichte oder der Natur, für die Wahrheit der Wunder zu führenden Beweises nicht ablassen: daß in ihnen die bedingte Freiheit sich entweder unter das Gesetz der Causalität, wie in einer pragmatisirenden Geschichts-, oder, wie in einer blos empirischen Natur-Kunde, unter die Sinnlichkeit die ihnen mit der Thierheit gemein ist gestellt habe.« ...

d. 12 Juni 37.

DD:13

Det er vel sandt, hvad Daub siger (Bauer' Tidssk.) at i de 3 Udsagn af X. er hele hans Livshistorie indeholdt (Vide I ikke, at det bør mig at være i min Faders Gjerning; Jeg maa udføre dens Værker, der har sendt mig, saa længe det er Dag, Natten kommer, da kan Ingen arbeide; Det er fuldbragt); men man [maa] dog ikke glemme andre 3: han voxede og blev mægtig i

Aand, fuld af Viisdom Luc. 2, 40; han fristes; Min Gud, min Gud hvi haver Du forladt mig.

d. 16 Juni 37.

DD:14

Det er den i Rom: VIII, 19 omtalte αποχαρδοxia της κτισσεως, hvortil enkelte poetiske Glimt svare i Sagnene fE om Havfruer der blive forløste ved Msk. Kjærlighed, om Gnomer etc. (F. de la Motte Fouqué, Hoffmann, Ingemann som reproducerende de gl Sagn, hvis anden Side er den, at disse Aander kunne styrte Msk. i Ødelæggelse.

d. 26 Juni 37.

DD:15

Saaledes erindre ogsaa Sagn hos forskjellige Folk om deres meest udmærkede Mænd, deres Heroer, – om hiint Ord i Genes: (du skal knuse dens Hoved, naar den saarer din Hæl) derved at disse kun ere saarlige i Hælen – (Krischna Hercules, Baldur.)

26 Juni 37.

DD:16

Middelalderen som romantisk opfattede kun den ene Side af Evigheden – Tids Forsvinden (cfr. Digte fra Middel: mange Exempler – Syvsovere etc.); men ikke som Jøderne den anden Tids Inderligheden i Evigheden. Midd: siger vel: 1000 Aar er som een Dag; men ikke een Dag er som 1000 Aar, fordi den som stræbende vel havde et Saligheds Øieblik; men ikke en Evigheds Salighed. Forøvrigt er det mere end den simple Paralellisme der ligger i de Ord: 1000 Aar er for Gud som 1 Dag, og 1 Dag som 1000 Aar det er meget mere et ægte speculativt Udsagn, idet det ikke ophæver og tilintetgjør Tidsbegrebet; men fuldstændiggjør det.

d. 30 Juni 37.

DD:17

Hvor nær ligger dog ikke ofte det umidd Udtryk ved det ironiske og dog hvor langt derfra fE Oehlenschlaeger

o Blomster som Eder det gaaer

saa gaaer det mig

En stakkels Poet som en Kornblomst staae[r]

Og græmmer sig.

Det nærende Korn han i Veien kun er

hvad retter han ud etc.

Er det den samme, skjøndt langt dybere,
Umiddelbarhed der gjør, at Xsti Taler og overhovedet
det h: N. T. ikke har det ironiske ell. humoristiske
Præg, medens blot en eneste Streg strax vilde give
Udtrykket den allerstærkeste Farve af Ironie og
Humor.

d. 30 Juni 37.

DD:18

Ironien kan vistnok ogsaa frembringe en vis Rolighed (som da maa svare til den efter den humoristiske Udvikling følgende Fred), som imidlertid er langt fra at være den chr[i]stelige Forsoning (Brødre i Xsto, hvor jo enhver anden Forskjel er en absolut forsvindende, et Intet i Forhold til den at være Brødre i Xsto. gjorde X. dog ikke Forskjel, elskede han ikke Johannes mere end de Andre (Poul Møller i en høist interessant Samtale d. 30 Juni om Aftenen) – den kan frembringe en vis Kjærlighed^b, hvormed fE Socrates omfattede sine Disciple (aandelig Paederastie som Haman siger); men det er dog egoistisk, fordi han stod som deres Forløser udvidede deres beængede Udtryk og Anskuelse i sin høiere Bevidsthed i sin Overskuen; men Bevægelsens Diameter er ikke saa stor som Humoristen (Himmel – Helvede – den Xstne maa have foragtet Alt – Ironikeren høiste polemiske Bevægelse er nil admirari) Ironien er egoistisk (den bekjæmper Spidsborgerlighed og dog vedbliver den om den end i det Individet ligesom en Sangfugl hæver stiger i Luften kaster lidt efter lidt Baglast ud, saaledes at den her løber Fare for at ende med et »egoistisk Fanden i Vold«; thi Ironien har endnu ikke slaaet sig selv ihjel ved at see sig selv, idet Individet seer sig selv i Ironiens Belysning.); Humoren er lyrisk (det er den dybeste Livs-Alvor – dyb Poesie, der ikke kan gestalte sig som saadan og derfor krystaliserer under de barokkeste Former – det er den gyldne Aare non fluens – det høiere Livs molimina.).

Den hele Holdning i den græske Natur (Harmonie – det Skjønne) gjorde at om end Individet løsrev sig og Kampen begyndte denne dog endnu bar Præget af at være udsprungen af denne harmoniske Livs-Anskuelse og derfor ophørte den snart uden at have beskrevet en stor Cirkel (Socrates). Men nu traadte en Livs-Anskuelse op der lærte at hele Naturen var

[a] Socrates virker derfor ogsaa blot vækkende – Gjordemoder som han var – ikke uden i uegentlig Forstand forløsende. d. 30 Oct. 37.

b og derfor saa uhyre forskjellig fra dennere idealistiske-philosophiske Fanden i Vold.

[c] Humoren kan derfor nærme sig det Blasphemiske Haman vil hell. høre Viisdom af Bileams Æsel ell. af en Philosoph mod sin Villie end af en Engel ell. en Apostel.

[d] det er ingen Himel-Stige, hvor Englene stige ned fra den aabnede Himel; men det er en Storm-Stige, det gigantiske, det som paa det Xstlige er at tage Guds Rige med Vold.

[e] Jean Poul er den største humoristiske Capitalist

f Ironien i Naturen maatte udføres, saaledes dens ironiske Sammenstillinger (Msk. og Aben) etc. hos Schubert findes Adskilligt i hans »Symbolik« det var Noget som Grækerne slet ikke kjendte til, saavidt jeg veed. Middelalderen har i Eventyret Lune fE den Mand, der staaende 2 Mile bortefra

fordærvet (den dybeste Polemik, den største Vingestrækning); men Naturen tog Hævn – og nu faaer jeg Humor i Individet og Ironie^f i Naturen og de mødes deri, at Humoren vil være en Nar i Verden og Ironien i Verden antog dem virkelig derfor.

Man vil sige at Ironie og Humor i Grunden er det samme kun med Grads Forskjel, jeg vil svare med Paulus, hvor han omtaler Xstd. Forhold til Jødedommen: Alt er Nyt i Xsto

Den xstne Humorist er som en Plante, hvis Rod kun er synlig, hvis Blomst udfolder sig for en højere Sol.

d. 6 Juli 37.

DD:19

Den xstelige Romantik har vistnok et østerlandsk Attribut; men det er kun de hellig 3 Konger fra Østen der have seet dens Stjerne og nu bringe deres Gaver, Guld og kostbare Røgelse (Drapperiet)

d. 7 Juli 37.

DD:20

Den gl.-christelige dogmatiske Terminologie er som et Trylleslot, hvor de deiligste Prindsere og Prindsesser hvile i en dyb Søvn – den skal blot vækkes belives for at staae i sin fulde Glorie.

d. 8 Juli 37.

DD:21

At skrive om romantiske Materier i en adæquat Sindsstemning paa Latin er ligesaa urimeligt som at forlange at man skal beskrive en Cirkel ved Firkanter – de humoristiske Livs-Paradoxers Hyperbler overbyde ethvert Schema, sprænge enhver Spendetrøie det er at sætte nye Viin paa gl. Læderflasker, og vil Latinen endelig beherske den ved et tvungent Giftermaal til den knyttede ungdommelige Elsker, saa faaer den gl. tandløse Kjerling, der ikke kan articulere sin Tale at undskylde, om han søger sin Tilfredsstillelse ad andre Veie.

d. 8 Juli 37.

DD:22

en Mølle faaer den til at gaae ved at lægge Fingeren paa det ene Næsebor og blæse med det andet.

See saa træder det Ironiske ikke mere frem; jeg har saa tidt tænkt mig det som en Verdens Ironie naar fE en Bræmse satte sig paa Næsen af en Mand lige i det Øieblik han gjorde det sidste Spring for at styrte sig i Themsen, naar i Historien om Loke og Dværgen, da Eitri er gaaet bort og Brock staaer ved Blæsebælgen, der nu sætter sig en Flue paa hans Næse tre Gange; thi her træder det op som en af Lokes Rænker for at hindre ham i at vinde Veddemaalet i det andet Tilfælde er det en grandieus msklig Plan, der saa rædsomt spottes af en Bremse .

d. 8 Juli 37.

DD:23

Mythologie der Feen und Elfen vom Ursprunge dieses Glaubens bis auf die neuesten Zeiten aus dem Englischen übersetzt v. Dr. O.L.B. Wolff. Weimar. 1828. 2 Th.

1ste Deel. Eventyret om Johann Dietrich (fra Rügen) p. 319 han fortæller om de Underjordiske: Ob sie auch sterben, das weiß man nicht, oder ob sie, wie Einige erzählen, wenn sie alt werden wollen sich in Steine und Bäume verkriechen und so sich verwachsen und zu wundersamen Klängen, Aechzern und Seufzern werden, die sich zuweilen hören lassen ohne daß man weis woher sie kommen oder zu abentheuerlichen Knorrn und verflochtenen Schlingen, wodurch die Hexen schlüpfen sollen, wenn sie von den wilden Jäger gejagt werden.

d. 8 Juli 37.

DD:24

Humor var der jo vel ogsaa i Middelalderen; men det var i en Totalitet, i Kirken, deels over Verden deels over sig selv, derfor har den hell. ikke saa meget af det Sygelige, som jeg troer hører med til dette Begreb, det var derfor ogsaa, at en Deel af de nyere Humorister bleve Catholiker, ønskede igjen et Samfund, en Holdning som de ikke havde i dem selv.

d. 11 Juli 37.

DD:25

Jeg maa dog forundre mig over, at Justinus Kerner (i hans *Dichtungen*) paa en saa forsonende Maade kan opfatte det Phænomen, der altid har været saa skrækkeligt for mig lige fra det Øieblik af at jeg først erfarede det, at Een siger aldeles det Samme som jeg. Naar jeg skulde opfatte vilde i det meest forvirrede næsten mester-jakelske Unsinn, den Ene vilde

begynde en Periode, som den Anden vilde fuldende, der vilde opstaae en Forvirring, om hvem det var der talte.

d. 11 Juli 37.

DD:26

Justinus Kerner har netop i dette Øieblik interesseret mig saa meget, fordi jeg hos ham, skjøndt med langt større Genie, sporer den samme kunstneriske Uformuenhed som hos mig selv, medens jeg dog tillige seer, hvorledes der kan gøres Noget, skjøndt den egenlige Continuerlighed mangler og kun kan fuldstændiggøres ved den Stemningens Continuerlighed, hvoraf hver enkelt lille Forestilling er en Blomst, en Slags novellistisk Aphorisme, et plastisk Studium. Medens hans egne » *Dichtungen*« ere saa fulde af fortræffelige phantastiske Ideer, ere derimod hans » *Efterretninger aus dem Nachtgebiete der Natur*« saa tørre, at man næsten deraf kunde føre et indirecte Beviis for deres Sandhed.

d. 13. Juli 37.

DD:27

Den ved Adams Syndefald muliggjorte gennem det derved betingede Slægtsforhold (Slægtens Continuerlighed) virkeliggjorte Arvesynd, som den, om hvilken det hedder i Rom 5, 13.14., at alle Msk. syndede i Adam, fastholdt i sin kirkelig orthodoxe Consequents fjernende enhver pelagiansk Restrinction (cum hoc non ideo propter hoc – derimod et cum hoc et propter hoc paa eengang) fører den ikke nødv: Læren om Kirken, om dennes Overflødighed af gode Gjerninger, om den Velsignelse som denne (ifølge sit catholske Begreb fører med sig og som det ene Adæquate fører med sig) – med sig? Eller hvorvidt er hiin i Rom V mell. den første og den anden Adam opstillede Parallele corresponderende i sine to Leed? Eller er der Noget corresponderende til den Lære, at Alle syndede i Adam og Nogle bleve frelste i X., naar i det ene Tilfælde Synden sættes i Forhold til hele Slægten, sees fra Slægts-Standpunktet, i det andet Xstus stilles i Forhold til hvert enkelt Individ? [(]thi det oplyser jo ikke Noget, naar man siger, at ligesom de enkelte Msk. erklæres for Syndere kun forsaavidt som de finde sig i den almdl. Mskhed og gjøre den almdl. Msknatur til deres, saaledes ogsaa den anden Adams Børn blive frifundne kun forsaavidt de have Andeel i ham – hvor jo det er glemt, at det Ene er en Nødvendighed, det andet en sig for hvert enkelt Individ gjentagende Mulighed). Eller er her i Verden allerede det Forhold indtraadt: vi skulle være Engle

liig, et Forhold der dog ellers omtales som et i en anden Verden først indtrædende? Eller er det ikke det samme Problem der paa den phænomenologiske Vei møder os, hvor det bekymrede urolige Individ ønsker ligesom en Mellemand, noget som vi netop maa erklære for Uprotestantisk. Eller betinger ikke Arvesynden consequent Læren om Kirken; thi ellers følger ikke det Arvelige det i Samfundet Givne – ellers Individerne løsrevne og Kirkebegrebet ophævet? i denne Henseende troer jeg at Günther har Noget under Læren om Gjerninger. Deri er den filosofiske Betydning af Læren om en Overflødighed af gode Gjerninger i Kirkens Skjød om en Faddergave paa den Xstnes Vugge, som betinget ved Generationens Udvikling i anthitetisk Forhold til Adams til Slægten. – Dermed kan man ogsaa sætte i Forbindelse den Forbøn, den uudsigelige Trang til at bede for sig som ulykkelige Afdøde søge tilfredsst hos Levende. (det kirkelige Dogme om Sjælemesse for Afdøde) cfr Kerner *eine Erscheinung aus dem Nachtgebiete der Natur* 1836 p. 214.

d. 11 Juli 37.

DD:28

Jeg har tidt forundret mig over, hvoraf det kunde komme, at jeg havde en saa stor Ulyst til at optegne enkelte Bemærkninger; men jo mere jeg lærer enkelte store Mænd at kjende, i hvis Skrifter man ingenlunde sporer den kaleidoskopagtig[e] Sammenrysten af et vist Indbegreb af Ideer (i hvilken Henseende Jean Paul maaskee ved sit Exempel har bibragt mig en utidig Ængstelighed) men jo mere jeg erindrer at en saa frisk Forfatter som Hoffmann har gjort det, at Lichtenberg anbefaler det, saa vækkes jeg ogsaa til at see hvori det egl. stak, der gjorde det, som i og for sig var uskyldigt, for mig ubehageligt ja næsten ækkelt. Grunden var da aabenbar den, at jeg ved hvert enkelt Tilfælde tænkte mig en publicistisk Mulighed, hvilken maaske krævede en vidtløftigere Udvikling, jeg ikke gad have Uleiligheden af, og under en saadan abstrakt Muligheds Udmattelse (en vis litterair Hikke og Qualme) bortdunstede Indfaldets og Stemningens Aroma^b. Istedetfor det mener jeg, at det vil være godt ved hyppigere Optegnelser, at lade Tankerne fremtræde med den første Stemnings Navlestreng, og saa meget som muligt glemende ethvert Hensyn til deres mulig Anvendelse, som jeg da i ethvert Tilfælde aldrig vil realisere ved at slaae op i mine Bøger, men ligesom expectorerende mig i et Brev til en fortrolig Ven, og derved vinde deels et Kjendskabs Mulighed til mig selv i et senere Moment, deels den Smidighed i at skrive, den Articulation i skriftligt Udtryk, jeg for en Deel har i Tale, den Kjendskab til en Mængde smaa Træk som jeg hidtil haver ladet staae hen med et flygtigt Blik, og endelig ogsaa en Fordel, saavist det er i en anden Hensende sandt, hvad endogsaa Haman siger, at der dog gives Indfald, man kun faaer engang i sit Liv. En saadan Øvelse bag Coulisserne er vist nødvendigt for ethvert Msk, der ikke er saa begavet, at hans Udvikling paa en Maade er publik.

[a] Resolution af 13 Juli 1837, givet paa vort StuderekamerEfterd.Kl. 6.

b og de Optegnelser derfor jeg har enten vare saa aldeles skrumpede samen, at jeg nu ikke forstaaer mere af dem, ell. de vare ganske tilfældige, hvorfor jeg ogsaa kan see, at i almdl. paa en og samme Dag falder der en Mængde Optegnelser, hvilket tyder paa, at den har været et Slags Regnskabs Dag, men det er galt. –

[c] Den tilsyneladende Rigdom af og Indfald Ideer som man føler i den abstrakte Mulighed er ligesaa ubehagelig og fremkalder en lignende Uro med den som Kørerne lide under, naar de ikke blive malkede i rette Tid. Man gjør derfor rettest i, naar de udvortes Omstændigheder ikke ville hjælpe Een, da ligesom Kørerne at malke sig selv.

[d] Noget Lignende seer man ogsaa i videnskabelig Henseende der gives nemlig Msk, der blot læse de aller vigtigste Skrifter om de allervigtigste Udviklings Momenter, som derfor nok kjende lidt til den videnskabelige Kongevei; men slet ikke til Biveiene og deres ubesjungne Vuer og Herligheder, de gjøre for en Deel ligesom Engellænderne Fastlands-Routen; men derfor er ogsaa deres Viden saa compendieus. d. 26 Aug. 37.

[e] disse abrivieredeMsker! d. 4 Nov. 37.

DD:29

Tak Lichtenberg Tak! fordi Du siger: at der ikke gives noget Kraftløser end at tale med en saakaldt Litterator i Videnskaben, som ikke selv har tænkt, men veed 1000 historisk-litterariske

Omstændigheder.^a »Es ist fast als wie die Vorlesung aus einem Kochbuch, wenn man hungert«. O Tak for denne Røst i Ørkenen, Tak for denne Læskelse, lig et Fugleskrig af en vild Fugl i Nattens Taushed sætter den hele Phantasien i Bevægelse, jeg forestiller mig, at det var efter en langvarig Passiar med et sligt lærd Udgangssøg, som maaskee berøvede ham et lykosaligt Øieblik. Destoværre er der i det Exemplar, hvori jeg læser, sat et Mærke, som forstyrrer mig; thi jeg seer allerede i Aanden en el. anden Journalist, der omhyggelig har gjenemgaaet dette Værk for at fylde Bladet med Aphorismer med ell. uden Lichtenbergs Navn, og derved har han destoværre berøvet mig Noget af Overraskelsen.

Hvilket velsignet Udtryk Lichtenbergproponerer for »at betegne de Folks Skrivemaade, der i en vis taabelig Modestil skrive Hverdags-Tanker, hvor idethøieste det bliver udført, som fornuftige Folk allerede have tænkt ved det blotte Ord: Candidat-Prosa.«

DD:30

Der indtræder undertiden et Phænomen, der i aandelig Henseende aldeles svarer til den vegetative fordøiende Henslumren i en behagelig Reconvalescent-Fornemmelse. Saaledes træder Bevidstheden her som en overskyggende Maane fra Prosceniet til Baggrunden; man ligesom henslumrer i det Hele (et pantheistisk Element, uden at det imidlertid som det religiøse efterlader en Styrke), i den orientalske Hendrømmen i det Uendelige, hvor det saa tillige forekommer En, som om Alt var en Fiction, – og man stemmes som ved et grandieust Digt: hele Verdens Tilvær, Guds Tilvær, min Tilvær er Digt, hvori alle de mangfoldige, de rædsomme Ujævnheder i Livet, ufordøielige for den menneskelige Tænkning, ere udsonede i en taageagtig, drømmende Tilværelse. – O desværre vaagner jeg op igjen, destoværre begynder netop saa den ulykkelige Relativitet i Alt, de uendelige Spørgsmaal om, hvad jeg er, om mine Glæder og Andres Interesser for mig, for hvad jeg gjør, medens maaskee Millioner gjøre netop det Samme.

– Alle see det Parodiske i Smaakjøbstads-Liv, men Ingen seer, at Hovedstaden parodierer en verdenshistorisk Hovedstad, og dog taler man sammen, og dog eftertrykker øieblikkeligt den Ene med gnidrede Duodez-Bogstaver den Andens Uncialer; dog opføres paa samme Tid Scene for Scene med de samme Ord Verdens Tragoedier paa det største Theater og paa Vaudeville-Theatret!

a de holde Liste ligesom Leporello, men hvad de savne ja deri stikker det; medens D. Juan forfører og nyder – noterer Leporello Tid, Sted og Pigens Signalement.

d. 14. Juli 37.

DD:31

Spidsborgerne springe altid et Moment over i Livet, og deraf fremkommer deres paradiske Forhold til dem, der staae over dem. – [...] Moralitet er dem det høieste, langt vigtigere end Intelligents; men de have aldrig følt den Begeistring for det Store, det Talentfulde endogsaa i sin abnorme Skikkelse. Deres Moral er et kort Indbegreb af de forskjellige Politie-Placater; det Vigtigste for dem at være et nyttigt Medlem af Staten og holde Aftenbetragtninger i en Klub; de have aldrig følt den Hjemvee efter et ubekendt, fjernt Noget, aldrig det Dybe, der ligger i slet Intet at være, at spadsere ud af Nørreport med 4 ß i Lommen og en tynd Rørstok i Haanden; de have ingen Ahnelse om den Livsanskuelse (som jo en gnostisk Sect gjorde til sin): at lære Verden at kjende gennem Synd, – og dog sige de ogsaa: man maa rase ud i Ungdommen («wer niemals hat ein Rausch gehabt, er ist kein braver Mann«); de have aldrig haft et Glimt af den Idee, der ligger til Grund herfor, naar man gennem den skjulte, hemmelighedsfulde, i sin hele Rædsel kun for Ahnelsen aabne Dør er trængt ind i hiint dunkle Sukkenes Rige, – naar man seer Forførelsens og Besnærelsens knuste Offre og Fristerens Kulde.

d. 14. Juli 37.

DD:32

– Man bebreider Andre: at de for meget frygte Gud. Meget rigtigt, thi til ret at elske Gud, hører ogsaa det at have frygtet Gud; Spidsborgernes Kjærlighed til Gud indtræder, naar det vegetative Liv er i fuld Virksomhed, naar Hænderne folde sig behageligt over Maven, og fra det i en blød Lænestol tilbagebøiede Hoved et søvndrøkkent Blik hæver sig mod Loftet, mod det Høiere, jfr. det pantheistiske »Velbekom's« (velbekomme os).

– Naar de tale om Børneopdragelse, saa mene de ved velopdragne Børn dresserede Abekatte, der hidtil Gud skee Lov ikke ere komne (og skulle de hele deres Levetid forblive i deres Forældres Huus, kunne de haabe: komme aldrig) under deres velvise Forsorg i Forhold til noget Poetisk, der i mindste Maade kunde virke skadeligt paa deres Fordøielse – og det er dette Opdragelses System, der netop nægter Legemernes Opstandelse! Det forstaaer sig, de have da ogsaa ved en lille, vel tilladelig exegetisk Modification Skriftens Ord for sig med Hensyn til Guds Rige her paa Jorden: at det (ikke) bestaaer i Mad og Drikke.

»Man skal elske Næsten som sig selv,« sige

[a] at overbringe den, deels at man skal huske

Spidsborgerne, og derved mene disse velopdragne Børn og nu nyttige Medlemmer af Staten, – der have megen Modtagelighed for enhver foreløbig Følelses-Influenza, – deels at man, naar En beder om en Lysesax, uagtet han sidder langt borte fra Vedkommende, skal sige »værs'artig« og reise sig »med stor Fornøjelse« for

paa at aflægge de behørige Condolations-Visiter; men de have aldrig følt, hvad det vil sige, at hele Verden vender dem Ryggen; thi den hele Stime af Omgangs-Sild, hvori de leve, tillader naturligviis ikke et slikt Forhold at indtræde; og naar der engang behøves alvorlig Hjælp, da vil jo sund Sands sige dem, at Een der i høi Grad trænger til dem og efter al Rimelighed aldrig vil komme i det Tilfælde at kunne hjælpe dem igjen, at han ikke er – deres^a Næste. d. 19 Juli 37.

a Man har overhovedet ingen Næste; thi »Jeget« er paa eengang sig selv og sin Næste, som det jo ogsaa er udtrykt: Man er sig selv nærmest (∴ man er sin egen Næste). d. 7 Octob: 37.

DD:33

Jeg har ogsaa forenet det Tragiske med det Comiske: Jeg siger Vittigheder, Folk leer – jeg græder.

d. 14. Juli 37.

DD:34

Man ivrer saa meget mod Antropomorphismer og erindrer [ikke] at Xsti Fødsel er den største og den betydningsfuldeste.

d. 15 Juli 37.

DD:35

Endogsaa Echo, der fra det romantiske Standpunkt seet er i høieste Grad parodisk (altsaa opfattes humoristisk) have Grækerne vidst at passe ind i deres harmoniske Livs Anskuelse og det var en venlig Nymphé.

d. 20 Juli 37.

[a] det er derfor ogsaa mærkeligt, at Eccho i den gl. nordiske Folketroe hedder: Dvergmål ell. Bergmål ∴ Dvæрге ell. Bjergsprog cfr. Grim *irische Elfenmärchen* p. LXXVIII. (Biörn Haldorson 1,73 a. *Færøiske Quæder* Randers 1822 S. 464. 468.) d. 10 Oct: 37.

DD:36

cfr.denne Bog p. 10 og 11.

Humoren er den til sin største Vibration gennemførte Ironie, og omendskjøndt det Xhristelige er den egl.

[a] ....So erst wird die Willkür verbrecherisch, denn außerdem ist sie Princip der hochsten

primus motor, saa kan der desuagtet findes i et christeligt Europa Folk, som ikke er kommen til at beskrive mere end Ironien, og derfor hell. ikke have kunnet gjenemføre den absolut-isolerede, personligene-bestaende Humor, og derfor enten søge Hvile i Kirken, hvor hele Sammenholdet af Individuer udvikler i en Humor over Verden en xstlig Ironie, saaledes som det var Tilfælde med Tieck etc.; ell. hvor det Religieuse ikke kommer i Bevægelse danne en Klub (Serapions Brøder – som dog imidlertid hos Hoffmann ikke var noget Materielt virkeligt men et ideelt.). Nei Hamann er dog den største og egligste Humorist, den ægte humoristiske Robinson Krusoe ikke paa en øde Øe men i Livets Larm, hans Humor er ikke et æsthetisk Begreb men Liv, ikke en Helt i et behersket Drama.

d. 4 Aug. 37.

DD:37

cfr.p.10 og 11 og 19.

Nu indseer jeg hvorfor det egl. Humor ligesom Ironien ikke kan opfattes i en Roman og derved ophøre at være et Livsbegreb, netop fordi det hører med til Begrebet ikke at skrive, hvilket vilde røbe et altfor forsonligt Standpunkt mod Verden. (hvorfor jo ogsaa Haman et Sted bemærker, at der igrunnen ikke er noget Latterliger end at skrive for Folk). Ligesom Socrates derfor ikke efterlod Skrifter, saaledes efterlod Hamann kun saa meget som den nyere Tids Skrivesyge forholdsviis gjorde nødvendigt og tillige blot Leilighedsskrifter.

DD:38

#

Ironien hos de Gl. er dog af en ganske anden Art end hos de Moderne. Allerede dens Forhold til det harmoniske Sprog, det korte Græsk i Modsætning til den moderne reflecterende Vidtløftighed; men Grækernes Ironie er tillige plastisk fE Diogenes, der ikke gjør den Bemærkning, at naar en daarlig Skytte skyder sidder man bedst ved Maalet; men gaaer hen og sidder sig ned ved Maalet. O gid jeg kunde have hørt Socrates ironisere.

DD:39

#

Heyne er unægtelig Humorist (udviklet som al Humor af Xstd. selv, idet den, selv humoristisk, traadte og træder i Modsætning til den ironisk udviklede Verden

Heiterkeit und Seligkeit z. E: im Humor. Rosenkrantz *Encyclopedie*. 73.

[a] Thi hvor skulde det falde Hamann ind at udgive »sine samtlige Værker« – han, som aldeles enig med Pilatus, hvem han endog erklærer for den største Philosoph, sagde: Hvad jeg skrev det skrev jeg. –

[b] Derfor kan Humoristen egl. hell. aldrig blive Systematiker, thi han anseer ethvert System for et fornyet Forsøg i den bekjendte Blickerske Maneer at sprænge hele Verden med en eneste Syllogisme; medens han selv dermed netop har faaet Øie for det Incommensurable, som Philosophen aldrig kan beregne, og derfor maa foragte. Han lever i Fylden og føler derfor, hvor meget der bestandig bliver tilbage, om han end har udtalt sig allerlykkeligst (deraf denne Ulyst til at skrive) Systematikeren mener, at han kan sige Alt, og at hvad der ikke lader sig udsige er feilagtigt og underordnet.

[a] Derfor seer vi ogsaa i *Evangelierne*, at Dæmoniacy have en Bevidsthed om Xstus (om Xstd^s Betydning for Livs-Udviklingen) τῷ ἐμοὶ καὶ

og ved sin Lærdom aflokkede Ironien humoristiske Funker, idet den (Xstd) blev til Forargelse, og nu Ironien ikke vilde lade sig gjenføde af Humoren og derpaa forsone; men udviklede sig som diabolisk Humor; men han kunde ikke holde sig ene og konstituerede et Modbillede til Kirken, der humoristisk udfolder sig mod Verden, idet Verden nu søgte at constituere sig som en perennerende humoristisk Polemik mod Kirken.

d. 26 Aug. 37.

DD:40

Det er nogle mærkværdige Ord, jeg finder som et Citat af Luthers *Tischreden* i v. Dobeneck (: *des deutschen Mittelalters Volksglauben und Heroensagen* 2de Bind. Berlin 1815) 1ste B. p. 149 n: om Een, der forskrev sig til Djævelen: Endlich betrog ihn der Teufel redlich (hvilken sørgelig Ironie for Vedkommende.)

d. 26. Aug. 37.

DD:41

cfr.p11.

det humoristiske Udtryk for den chr: Svaghed: de [a] ere svage i Xsto. (thi saa er Gud stærk i dem og derfor siger Paulus at han vil prale af sin Svaghed, at finde Behag i sin Svaghed 2 Cor: XII, 10 etc.) 2 Cor: XIII, 4. cfr Calvin til dette Sted: nos infirmi sumus in illo. Infirmitas esse in Chr.; hic significat socium esse infirmitatis Chr: Ita suam infirmitatem gloriosam facit, quod in ea sit Christo conformis: neque jam amplius horreat probum, quod sibi commune est cum filio dei, sed interea dicit, se victurum erga eos Chr: exemplo. -

Som overhovedet med H: t: den humoristiske Opfattelse af Xstd., det meget forslidte dogmatiske Spørgsmaal m:H:t: Xsti Liv bliver af Vigtighed, om han nemlig i sin Fornedrelses Tilstand havde det guddommelige Liv κατα κενωσιν ell. κατα χυσιν, det sidste er egl. humoristisk.

d. 27 Aug. 37.

DD:42

Der gives visse Msk., der leve i en indbildt grandieus Verden (ell. storartet historisk) og nu udendvidere overføre denne Maalestok paa de ubetydeligste Tilfælde, hvoraf fremkommer Noget ligesaa Latterligt som om man vilde opmaale en Æske med Favnemaal.

σοι; men de ønske ogsaa, at Xstus vil forlade dem, de tør ikke gennemføre denne Tanke. cfr. Luc 8, 26-39; Mth: 8, 28-34; Mc 5, 1-20. Luc 4, 31-37; Mc 1, 21-28. d. 8 Jan: 39.

[b] Som jo Xstd. ogsaa forargede Paulus.

[a] Noget Humoristisk synes ogsaa at ligge i 2 Corinth: XIII, 7, hvor han ønsker Menigheden at intet Ondt maa hende den, »ikke for at vi skulle synes dygtige; men for at I kunne gjøre det Gode ἡμεῖς δε ως αδοχιμοι ωμεν, da jo dog netop i samme Grad som deres Godhed voxede paa en Maade hans Ære tiltog; med mindre Meningen er, at han i den Grad ønsker dem Fremgang i det Gode, at han selv ved Siden deraf maa blive αδοχιμος. d. 27 Aug. 37.

d. 27 Aug. 37.

DD:43

Det Erkjendelsens Moment som den tilkommende Salighed dog nødvendigviis ogsaa maa indeholde, træder paa en Maade frem Eph: 1, 21. »over ethvert Navn, der skal nævnes ikke blot εν τω αιωνι τουτω; men ogsaa εν τω μελλοντι, hvor jo dog det tillige er indeholdt, at man vil komme til at gjøre Bekjendtskab med Navne, der have større Betydning end selv de allerstørste verdenshistoriske.

d. 28 Aug. 37.

DD:44

Hvilken Type for det msklige Hjertes Historie er dog ikke det Træk hos Jøderne, at de, da det gik dem galt i Verden, forvanskende Haabet om en Frelser, ventede en jordisk Messias? Hvor erindrer det ikke om de mange Drømmerier om Penge, som skulle helbrede og berolige, om et lykkeligt Giftermaal, om Anbringelse i en bestemt Embeds Karriere etc etc.

[a] Enhver Xsten har ogsaa haft sin jordiske Messias. –

d. 31 Aug. 37.

DD:45

Man maa med sin Gjenfødelse ikke være for hurtig, at det ikke gaaer dermed som det gik med Troldmanden Virgilius, da han vilde forynge sig og til den Ende havde ladet sig slaae ihjel (hugge i Stykker) og nu ved dens Uforsigtighed, der skulde passe paa Kjedelen, denne for tidligen aabnedes, og han (Virgilius) som først endnu var bleven til et Barn forsvandt under Jammertoner.

d. 31 Aug. 37.

DD:46

Saavidt jeg husker er det Seneca, der siger de mærkelige Ord: Quæ latebra est, in quam non intret metus mortis. –

DD:47

Excerpt af Wilhelm Lunds Anmeldelse af Hauchs Bog i Maanedsskrift for Litteratur.

DD:48

Det er dog en mærkværdig Overgang, naar man begynder at lære Læren om Indicativ og Conjunctiv, idet her jo det først træder frem for Bevidstheden, at Alt kommer an paa hvorledes det tænkes, hvor altsaa Tænkningen i sin Absoluthed afløser en tilsyneladende Realitet.

d 4. Septbr: 37.

DD:49

Indicativet tænker noget som Virkeligt (Tænkningens og Virkelighedens Identitæt). Conjunctivet tænker Noget som Tænkeligt.

DD:50

Skulde Grunden til at Latinerne sætte et Indicativ i saadanne Sætninger som: skulde, burde[,] kunde, det vilde være for vidtløftigt, ikke ligge deri, at de moderne Sprog involvere en langt større (ell. rettere først udviklede) Reflexionen, hvoraf naturligviis ethvert Udtryk igjen bliver svangert. Det er ogsaa Grunden til, hvilket jeg ved en anden Leilighed er kommen til at tænke paa, hvorfor det maatte være langt lettere at katechisere paa Græsk (som jo da ogsaa Grækerne opdrev den største Katechet Socrates) fordi i de moderne Sprog det enkelte Udtryk noksaa simplificeret dog endnu indeholder en Reflexion, som skal udskilles.

[a] Hegel taler jo ogsaa om Latinernes Ernsthaftigkeit . . . deri ligger det maaskee.

d. 5. Sept: 37.

DD:51

Læren om Indicativ og Conjunctiv indeholder igrunden de meest æsthetiske Begreber, og volder den næsten høieste æstetiske Nydelse (det grændser nemlig til det Musicalske, der er det Høieste) og Conjunctiv gjelder den saa fortærskede Sætning cogito ergo sum, den er Conjunctivets Livsprincip (derfor kunde man egl. foredrage hele den nyere Philosophie under en Theorie om Ind: og Conj:, den er nemlig reen conjunctivisk)

DD:52

Man maatte kunne skrive en heel Roman, hvori det præsentiske Conjunctiv var den usynlige Sjæl, var hvad Belysningen er for Maleriet

13 Sept. 37.

DD:53

Deraf kommer det ogsaa at man egl. med Rette kan sige om det Conjunktiv der indtræder som et Glimt af den omtalte Persons Individualitet, ret egl. kan siges at være en dramatisk Replique, hvorved Fortælleren ligesom træder til Siden og giver Bemærkningen som den ud af Individualiteten sande (d: v: [s:] den poetisk sande) ikke som den factisk virkelige, ikke som om den jo ogsaa kan være det; men den fremstilles netop med Subjectivitetens Belysning. –

d. 13 Sept. 37.

DD:54

Der gives Msk, om hvilke man vel ikke kan nægte, at de ere Msk. (det er høre under Begrebet Msk.); men som mere ell. mindre ere defective casibus.

d. 13 Sept. 37.

DD:55

Det vilde være interessant at forfølge Msk. Naturens Udvikling (i de enkelte Msk γ : altsaa de enkelte Aldere) ved at vise, hvad man i de forskjellige Aldere leer af, deels ved at anstille disse Experimenter med en og samme Forfatter fE vor Kilde-Skribent Holberg, deels ved de forskjellige Arter af det Comiske. Det vilde i Foreningen med Undersøgelser og Experimenter over i hvilke Aldere det Tragiske meest behager og andre psycholog[i]ske Betragtninger over Forholdet mellem det Comiske og det Tragiske, hvorfor man fE hellere læser det Sidste alene det andet i Forening, afgive et Bidrag til det Værk, jeg mener man nu burde skrive, nemlig den msklige Sjæls Historie (ligesom i et normalt Msk) i Sjælstilstandenes Continuerlighed (ikke i Begrebets) consoliderende sig i enkelte Bjergknuder (γ : verdenshistorisk mærkværdige Repræsentanter for Livs-Anskuelser).

d. 20 Sep. 37.

DD:56

desto værre er min egl. Aand saa hyppigt tilstæde hos mig kun κατά κρουσιν.

d. 20 Sept. 37.

DD:57

Det er altid vort Livs Moses (det er vor hele fulde poetiske Livskraft) der ikke kommer ind i det forjættede Land. det er kun vort Livs Josua der kommer der. Som Moses til Josua forholder vort Livs poetiske Morgendrøm sig til dets Virkelighed.

d. 23. Sept. 37.

DD:58

Nu veed jeg et passende Æmne for en Disputats om Begrebet Satire hos de Gl., om de forskjellige romerske Satirikeres indbyrdes Forhold.

d. 25. Sept. 37.

DD:59

Det er derved at Holbergs *E. Montanus* endnu holder sig paa det Comiske (medens den nemlig i saa mange andre Henseende[r] er tragisk) at til Slutningen Galskaben seirer ved at tage en Straf over E. og tvinge ham til Sandheds Erkjendelse ved et Middel (at prygle ham) der er endnu afsindigere end al deres øvrige Galskab. –

d. 27 Sept. 37.

DD:60

Der gives Msk, der staae i Livet ligesom Interjektioner i Talen uden Indflydelse paa Sætningen – det er Eremiterne i Livet, der i det høieste styre en Casus fE O! me miserum.

d. 29 Sept. 37.

DD:61

I Grimm *irische Elfenmärchen*, om hvilke han sigerm: H: t: deres engelske Original at de netop ere hentede ud af Folket, med dets Idiotismer og for en stor Deel med verba ipsissima – er det mærkeligt nok at der med H: t: det Spørgsmaal om det »stille Folk« »de Underjordiske etc., naar man først har berøvet dem Phantasiers Uskyldighed og der da spørges om de som gode ell. onde Aander træde i Forhold til Msk. at der findes begge Svar; p. 20: die Mahlzeit des Geistlichen: Leute, die sich auf solche Dinge

[a] som det overhovedet er mærkeligt, at paa samme Tid som disse Væsener levede i Sagnene i den meest brogede Phantasies Naivitæt paa samme Tid gjøres det Spørgsmaal, om de vare gode ell. onde Aander. Men deels maa det glæde os at dette Spørgsmaal vel bliver opkastet men ogsaa strax henkastet: das mag dahin gestellt bleiben (Grimm p. 20) deels at medens i hine Tider Guds frygten var større og desaaarsag Afskyen for det Onde større der dog tillige var en vis Barnlighed i Opfattelsen af det Gode og det Onde ogsaa med H: t: Guds Standpunktet og jeg

verstehen, sagen, das stille Volk sey ein Theil jener aus dem Himmel verstoßenen Engel, die nun auf Erden festen Fuß gefasst haben, während ein anderer Theil größerer Sünden wegen, an einen viel schlimmern Ort noch tiefer gesunken sey... p. 42. die Flasche: In den guten Tagen, wo das stille Folk sich noch häufiger sehen ließ, als jetzt in dieser ungläubigen Zeit. Men dog er dette Spørgsmaal ingenlunde besvaret med spidsborgerlig Grundighed; men paa Grund af den slumrende Ironie (cfr den anden Bog N° 2.) veed man egl. ikke, om man skal smile af dem, der frygte for disse Væsener ell. af dem, der med deres vældige formentlige Overlegenhed som ville beherske [dem], idetmindste see vi gjerne disse Væsener ingenlunde at tage en onskabsfuld men vel en sarkastisk Hævn. -

d. 29 Sept. 37.

DD:62

Mit Liv er desto værre altfor konjunktivisk, Gud give jeg havde nogen indikativisk Kraft.

d. 7 Oct. 37.

DD:63

Hvor det dog er rædsomt naar al Historie forsvinder for en sygelig Grublen over sin egen jammerlige Historie! Hvo viser Middelveien mellem denne Fortæren af sig selv under Betragtninger som om man var det eneste Msk, der nogensinde har været, er ell. vil vorde, og - en daarlig Trøst over et almdl. mskligt commune naufragium? det er dog det som egl. Læren om en Kirke skulde bevirke. -

d. 7 Oct. 37.

DD:64

Det er Noget besynderligt Lavkomisk, der ligger i at læse om Brownie (en Slags Ellefolk cfr. Gri^m *Irische Elfenmärchen* Fortale p. XLIX.) at det han sætter meest Priis paa er et aflagt Klædningsstykke^a. Det er allerede besynderligt nok at læse om, hvorledes de ønske at faae noget at spise (hvilket Brownie har tilfældeds med mange andre af den Sort Væsener.); men at see en saadan Person spadserer om i et aflagt Klædningsstykke maa i Sandhed være latterligt.

d. 8 Oct. 37.

DD:65

tør nok paastaae, at der i Middelalderens Opfattelse af Synden er en dyb Veemod; men og lidt Skjelmerie, (ligesom vi naar vi see Børn deels det Haab der her altid er saa levende - deels den underlige Modtagelighed for det Geniale der ligger heri) der imidle[r]tid ingenlunde maa forvexles med vor prosaiske Tids trivielle sophistiske Forstandighed, hvor vi desto værre bestandig vinde i Virkelighed i samme Grad som vi tabe i Idee ☹: vi faae historisk virkelige Hyklere etc og alle hine rædsomme Laster, fordi vi ikke ville lade os nøie med at faae dem i Sagnet i Traditionens Manna. -

a saaledes vender i dyb Veemod Sindet sig ofte tilbage til Barndommens endog luslidte Virkelighed og uddød for Verden indsvøber sig i den som i et Liigklæde. d. 8 Juni 39.

Hvilken dyb Følelse ligger dog ikke deri, at en Brownie, naar man vil give den Noget uden for dens tarvelige Fordringer, (Noget at leve af og et gl. Klædningsstykke) derved nøder den til at forlade det Sted, hvis gode Genius den var. Saaledes forsvinder Venskab og al Følelse, naar man byder den Betaling. –

d. 8 Oct. 37.

DD:66

Vogter Eder for de falske Propheter, der komme til Eder i Ulveklæder; men indvortes ere Faar, ☺:Phraseologerne.

[a] Det er nemlig de systematiske Ulve.

d. 10 Oct.: 37.

DD:67

det er det Ulyksalige ved vor Tid, at alle Msk. sige Sandhed – hvor langt bedre maa det ikke have været at leve paa en Tid, da alle Msk løi men Stenene talte Sandhed.

d. 10 Oct: 37.

DD:68

Naar en Ironiker leer af en Humorists Vittigheder og Indfald, da er det som naar Gribben hakker i Prometheus Lever; thi Humoristens Indfald ere ikke Lune-Glutter; men Smertens Sønner og med ethvert af dem følger et lille Stykke af hans inderste viscera, og det er den magre Ironiker, der behøver Humoristens fortvivlede Dybde. Hans Latter er ofte som Dødningens Griin. Ligesom et af Smerte afpresset Skrig godt kunde forekomme Een latterlig, der i en stor Afstand Intet ahnede om dens Stilling, fra hvem det kom; og ligesom et Muskelspil paa en Stums ell en Tavs Ansigt kunde forekomme Een latterligt ☺: fremgaaet af Latter hos Individet, (som jo og Dødmandens Griin er at forklare paa den Maade ☺: det peterfacte Muskelspil – det evig humoristiske Smil over Msk. Jammerlighed.) saaledes gaaer det med Humoristens Latter; og i Grunden røber det større psykologisk Blik at græde over Sligt (NB. ikke under den Jeremiade, det er dog sørgeligt med det Msk, at han bekymrer sig om saa mange Uvedkomende Ting) – end at lee deraf.

d. 11 Oct: 37.

DD:69

Naar jeg tidligere har sagt, at D. Juan er umiddelbar musicalsk og derved betegnet Karakterens uendelige Immanents i Musikken, at Handling Karakter og Text staae i et nødvendigt Forhold til hinanden som i ingen anden Opera; naar jeg i Lenaus *Faust* netop har udhævet det, at der, hvor det underordnede sandelige Liv begynde Mephisto spiller op (det Musicalske) for saaledes at vise, at det egl. sandelige Livs Genialitet er musicalsk – saa finder jeg dette bestyrket ved at see, at i Folkesagnet det dæmoniske er væsentlig musicalsk (ikke blot i deres Dands der er saa let, at de dandse paa Vandet, neppe efterlade Spor i det duggede Græs; thi hvad er Dands uden Musik; men hvilken mere musicalsk Dands kan der vel tænkes end en saa immateriell, hvor saa at sige Dandsen er Musik, Musikken Dands hvor Dandsen er den musicalske Klangfigur, Musikken anskueliggjort, Musikken fastholdt i et synligt Medium) Musik og Dands er Nisser Elverpiger, Dværge etc^s Beskæftigelse. I Grimms *irische Elfenmärchen* forekommer Exempel paa en Skifting med afgjort musicalsk Genie med sin hele uimodstaaelige Kraft (cfr. ogsaa Sagnet om Venus-Bjerget) cfr. Grimml: c: p. LXXXII. »Saavel ved deres Fester som paa deres Tog bringe de Musik med, deri stemme alle Folkeslags Sagn overeens. Havfruerne synge ubekjendte underlige Sange; det Tryllerie Ellepigernes Sang udøver paa hele Naturen er ikke til at beskrive. *Danske Viser 1, 234.* der schwedische Nix oder der Strömkarl, der in der Tiefe des Wassers sitzend den Elfen zum Tanz aufspielt. Ja Spilleren kan ikke aflade dermed, (fE » *Ellekongestykket*«) naar han ikke enten forstaaer nøie at spille Sangen baglænds igjen, ell. Een bagfra skjærer Strengene over.

d. 11 Oct. 37.

DD:70

Msk. skal dømmes Engle, αποκαταδοχια της κτισεως og hvad der til hører findes ogsaa anskueliggjort i Sagnene derved, at Ellefolket etc etc ofte behøve Msk. Hjælp men fornemlig deres Gjordemoder (cfr. Grimm » *irische Elfenmärchen* p. XCVII cfr *Deutsche Sagen* N° 41, 49; 304. Thiele 1, 36. –)

d. 13 Oct. 37.

DD:71

Dersom Romerfolket var Egoist i Forhold til den udviklede Brug af pronomen reflexivum, den Tydelighed med hvilken det ved at henføre dette pronomen til Hovedbegrebet, saa troer jeg Grundtvig har Ret.

d. 24 Oct. 37.

DD:72

det gaaer i Verdenhistoriens Udvikling som det gaaer i
Disputer, man vikler sig i den Grad ind i
Mellemsætninger, at det ved Enden næsten er
umuligt, at besinde sig paa, hvorfra man gik ud.

d. 24 Oct. 37.

DD:73

Alle andre Religioner ere oblique, Stifteren træder til
Side og indfører en Anden talende, de høre derfor selv
med under Religionen – Xstd. alene er direct Tale (Jeg
er Sandheden).

d. 29 Oct. 37.

DD:74

derfor holder jeg saa meget mere af Efteraaret end af
Foraaret, fordi om Efteraaret seer man paa Himlen –
om Foraaret paa Jorden.

d. 29 Oct. 37.

DD:75

I Clausen og Hohlenbergs *Tidsskrift for udenlandsk
theologisk Litteratur* – 1837. 3^d Hefte p. 485-534
findes et Brudstykke af en Afhandling af Baur om det
Xstlige i Platonismen, der ret slaaer ind i min
Undersøgelse om Ironie og Humor, fornemlig maa
imidlertid den Deel gjøre det, der er udeladt i
Tidsskriftet, da den netop har til een af sine Opgaver
at udvikle Begrebet »Ironie.« (hvorvidt Baur i den
Henseende er bleven sig den chr. Modsætning i – det
Humoristiske bevidst, veed jeg naturligviis endnu
ikke, da jeg ikke har læst den Afhandling.). Hans
Parallele mell. Xstus og Socrates er der ret gode Ting
i. p. 529 »Ligesom i Hedenskabet overhovedet det
Guddommelige kun tilhører den subjektive
Forestilling, altsaa bestandig har det Msklige til sin
Forudsætning og Grundvold, saa at netop denne det
Guddommeliges msklige Subjektivitet er
Hedenskabets største Eiendommelighed, saaledes
betragtes selv en saa udmærket Personlighed, som
Socrates er, kun fra det Mskliges Standpunkt.«.

d. 1 Nov. 37.

DD:76

der er dog Intet farligere for et Msk., Intet mere lammende end en vis isolerende Henstirren paa sig selv, hvorved Verdenshistorie, Mskliv, Samfund kort Alt forsvinder, og man ligesom ομφαλοψυχिता i en egoistisk Cirkel bestandig kun seer sin egen Navle. – Det er derfor saa dybt at Xstus ene bar Verdens Synd – ene – ikke blot, fordi Ingen vilde ell. kunde forstaae ham; men ogsaa fordi han maatte tage al den Brøde paa sig som Msk. kun bærer paa, forsaavidt og i den ham tilkommende Grad som Medlem af det msklige Samfund.

d. 3 Nov. 37.

DD:77

Det er ret mærkeligt, det er dog de corresponderende Phænomener, naar i en historisk Periode af Verden den historiske naragtige Grundighed leder Munkene til at begynde deres Historie med Verdensskabelse og til derved aldrig at blive færdige – der i en reflecterende Tidsalder (vor nemlig) saaledes hilder Reflexionen i Reflexion over sig selv, at den derved tilsidst udtømmer sig selv i reent indholdsløse indledende fingerede Bevægelser. indledende ja det skulde de være; men de ere snarere fraledende, da de ligesom Milepæle der blot angive Veiens Længde ikke afgive nogen Bestemmelse om om man gaaer til sit Maal (Hovedstaden) ell. fra det. ligesom et Uhr, der gaaer galt vel kan angive Tidens Længde rigtigt; men desuagtet gaaer galt. det er overhovedet latterligt det omvendte Forhold Kortheden i Indholdet i de fleste videnskabelige Værker for nærværende Tid staaer i til Længden i Udviklingen. Det er ikke saa meget den slette Uendelighed som den jammerlige Uendelighed.

d. 3 Nov. 37.

DD:78

Det er dog noget Passiar med den Skriven for Samtiden og Tilfredsstillen af den; saaledes gaaer det ikke til. Det begynder med at Een ell flere, i Forhold til Ideens Størrelse (jeg er overbeviist om, at der i alle Daarekister have været Copernicaner før Copernicus) blive gale – derpaa følger en mægtig Aand der opfatter Ideen; men bliver ikke forstaaet af Samtiden. Nu gaaer den ved et Trylleslag paa eengang op i Flere og ender som reen Trivialitet. Det er ikke den skjønne Tid, vi leve, hvor Minerva springer ud af Jupiters Hoved – her sprænger hun Hovedet paa hendes egl. Fader og vandrer nu ustadig omkring, indtil hun tilsidst ender i et Asyl. –

d: 4 Nov. 37.

DD:79

Det Aprioriske i Troen, der svæver over al Gjerningens Aposteriori, er saa skjønt sagt i de Ord: Jeg veed at Intet i Verden – Fyrstendømer etc skal rive mig fra X. J. vor Herre. Hvor hans Tro sætter ham paa en over al Empirie hævet Klippe, medens han dog paa den anden Side umuligt kan have gennemlevet denne hele her omtalte Empirie.

d. 6 Nov. 37.

DD:80

Ahnelse er det jordiske Livs Hjemvee efter det Høiere, efter den Anskuelighed som Msk i sit paradisiske Liv maa have haft.

d. 6 Nov. 37.

DD:81

Humor er derfor først egl. speculativ – den er for al Empirie urokkelig ægte genial Sindsstemning, medens Ironie i ethvert Moment befrier sig fra en ny Afhængighed – hvilket fra en anden Side vil sige er afhængig i ethvert Moment.

d. 9 Nov. 37.

cfr. hvad Erdmann udvikler om religieus Ironie i » *Wissen und Glauben*« 10de Forelæsning hvor Ironien i een Henseende er ret rigtigt opfattet, og hvor han fE rigtigt har seet dens Forskjellighed fra Vantro, der er determineret som saadan og affabel for al Paavirkning. –

d. 9 Nov. 37.

DD:82

Den historiske Anticipation ligesom ogsaa det corresponderende Standpunkt i den reen humane Bevidsthed til det xstlige Credo ut intelligam, er det Gl. Nihil est in intellectu quod non antea fuerit in sensu.

d. 15 Nov. 37.

DD:83

Naar Ironien (Humor) i sin Polemik har sat hele Verden Himmel og Jord under Vand og til Gjengjæld indesluttet en lille Verden i sig – lader den, naar dens Forsoning

a og derpaa følger der en Velsignelse efter Prophetens Ord (Es. 54, 1.) Fryd Dig Du Ufrugtbare, der ingen Børn fødte, bryd ud med høi Røst, Du der aldrig var i Barnsnød; thi mange

med Verden igjen skal begynde først en Ravn flyve ud
– derpaa en Due der vender tilbage med et Oliveblad^a –

flere Børn faaer den eenstige og forladte Quinde
end hun, der har Manden«. d. 6 April 38.

d. 15 Nov. 37.

DD:84

Om end i omvendt Forhold vil dog det sande
Kjendetegn paa den sande Xstus være det samme
som paa den sande Eva: dette er Kjød af mit Kjød og
Been af mine Been.

d. 23. Nov. 37.

DD:85

der er fornemlig en Slags Reflexion, hvorved man
aldeles taber sit Objekt, det er, naar man bærer sig ad
som Ravnene, da den tabte sit Objekt (Osten)
formedelst Rævens Veltalenhed. Den er i den
Henseende et Billede paa den idealistiske Lære, der
da Alt var tabt kun beholdt sig selv tilbage.

d. 24. Nov. 37.

DD:86

Schleiermacher er i Grunden det første Standpunkt af
den egl. orthodoxe Dogmatik (og han vil derfor ogsaa
igjen faae en stor Betydning), hvor heterodox den end
i mange Henseender nu end er, og den vil naturligviis
blive betydelig modificeret, idet det dogmatiske
Indhold vil faae en ganske anden objectiv
Bestemmethed og Bestemthed; men rigtig er hans
Stilling i mange Dele, saaledes har han optaget
Underbegrebet i dets Inderlighed i Systemet istedetfor
det før prælegomenisk blev holdt udenfor, hans hele
Standpunkt er Under, og hans hele Selvbevidsthed er
en reen ny chr: Selvbevidsthed.

d. 7 Dec: 37.

DD:87

Jeg vilde skrive en Novelle, hvori der skulde optræde
en Mand, der hver Dag gik forbi Gibseren paa
Østergade, tog Hatten af og stod et Øieblik stille med
de Ord, som han regelmæssigt sagde hver Dag: O Du
vidunderlige græske Natur, hvorfor blev det mig
nægtet at leve under Din Himmel, i dine
Velmagtsdage.

d. 7 Dec. 37. Kl. 11½.

DD:88

Jeg har saa tidt tænkt paa om jeg, naar jeg takkede Gud for Noget, om det da mere var Frygten for at tabe det, der afpressede Bønnen, ell: det skete med den religieuse Sikkerhed, der havde overvundet Verden.

d. 8 Dec. 37.

DD:89

Jeg tænker, at jeg, dersom jeg engang bliver en alvorlig Xsten, vil skamme mig meest over, at jeg ikke er bleven det før, at jeg først haver villet forsøge alt Andet.

d. 8 Dec. 37. -

DD:90

Jeg vilde skrive en Novelle, hvori Hovedpersonen skulde være et Msk, der havde faaet et Par Brilller, hvoraf det ene Glas formindskede ligesaa stærkt som Oxy-Gas-Mikroskop, det andet forstørrede efter samme Maalestok, han opfattede Alt meget relativt.

d. 10 Dec. 37.

DD:91

Jeg bliver ganske forfærdet ved at læse den Afhandling med hvilken Fichte begynder sit Tidsskrift, naar man seer en Mand med hans Aandsevner ruste sig til en Kamp med en saadan Alvor med en saadan »Frygt og Bæven« (Phillipenserne), hvad skal da vi andre sige. Jeg troer jeg vil opgive Studierne, og nu veed jeg, hvad jeg vil være, jeg vil see at blive Vidne hos Notarius publicus.

d. 12 Dec. 37.

DD:92

Undertiden hender det mig, at ligesom jeg er gaaet i Sæng og ifærd med at falde i Søvn, at der galer en Hane ved Midnat, det er utroligt, hvor meget det kan beskjæftige Phantasien. Jeg erindrer netop igaar Aftes, hvor levende mine Barndoms-Erindringer traadte frem for mig fra Fredriksborg, hvor Hanens Galen forkyndte en ny Glædesdag, hvorledes jeg havde Alt igjen: den lidt kolde Morgenluft, det duggede Græs, som

forhindrede i ganske at tumle sig som man vilde.

d. 16. Decbr. 37.

DD:93

Og jeg tog fejl; thi det var ikke Morgengal; men Midnatsgal.

d. 4. April 38.

DD:94

Hvorfor udhviler Sjælen sig saa styrkende ved at læse Eventyr? Naar jeg er træt af Alt og »mæt af Dage«, er Eventyr altid det Fornyelsens Bad, der viser sig saa velgjørende for mig. Der ere alle jordiske, alle endelige Sorger ophørte; Glæden, ja Sorgen selv er uendelig (og netop derfor virker den saa udvidende velgjørende). Man drager ud for at finde den blaa Fugl, som Prindsessen, der, udvalgt til Dronning, lader en Anden besørge Riget for selv at opsøge sin ulykkelige Elskede. Og hvilken uendelig dyb Sorg ligger ikke deri, at hun, der forklædt som Bondepige vanker om, siger til den gamle Kone, hun møder: »Ich bin nicht allein, meine gute Mutter; ich habe ein großes Gefolge bei mir von Kummer, Sorgen und Leiden«. Man glemmer saa aldeles den enkelte private Sorg, ethvert Menneske for sig kan have, for at svælge i den for Alle fælleds dybe Sorg, hvorved man saa let fristes til at ønske at møde en gammel Kone, man kunde sige »meine gute Mutter« til – eller en ung Pige, der vanker Verden rundt efter sin Elskede, for i Forening at tiltræde sin Pilegrimsfart. – Eller hvilket kraftigt udholdende evigt Venskab ligger ikke i samme Historie deri, at den Tryllemester, der beskytter »Huldreich«, vandrer Verden 8 Gange rundt, og nu efter Sædvane først støder længe i Hornet og derpaa udraaber 5 Gange af al Kraft: »O Huldreich, König Huldreich! wo bist Du?« – Eller naar der fortælles om en Konge og Dronning, der havde en eneste Datter – der var ikke Tale om Finantser osv. osv. De sammenkalde ikke Stænder – nei! alle Ammer sammenkalde de.

d. 26. Dec. Kl. 11½.

DD:95

Nulla dies sine linea.

1838.

DD:96

April.

En saa lang Periode er atter hengaaet, i hvilken jeg ikke har kunnet samle mig til det Mindste – Jeg vil nu see at tage lidt Tilløb igjen

[a] Jeg saae imorges i den friske kølige Luft en halv Snees Vild-Gjæs flyve bort, først stode de lige overhovedet, derpaa fjernere og fjernere og tilsidst deelte de sig i to Flokke og hvælvede sig ligesom to Øienbryn over mine Øine, der nu skuede ind [i] Poesiens Land. d. 1 April.

Poul Møller er død.

DD:97

#

der er visse Folk, der tage Feil i deres Forhold til Tids-Udviklingen ligesom naar man synger i Kirken, og man da glemmer Orgel og den hele øvrige Menighed og beundrer sin egen dybe Bas, som om det ikke var de Samtliges Samsyngen men Eens egen Stemme alene, der saa mægtigt fyldte Kirken.

d. 1 April.

DD:98

Jeg sad med lille Carl paa Skjøddet og talte om at der i de nye Værelser, jeg agtede at flytte hen i, fandtes en gl. Sopha, jeg ret glædede mig til. Det holder jeg ogsaa saa meget af sagde han. Mit Spørgsmaal: hvorfor kunde han naturligviis ikke besvare. Men er det ikke besynderligt, at jeg med en underlig Veemod dvæler ved Mindesmærker fra en Tid, jeg aldrig har oplevet, og jeg nu igjen seer ham paa en lignende Maade rettet derhen paa.

DD:99

#

Naar det sortner for en ægte Xsten i hans Dødsstund, da er det fordi Salighedens Soel-Lys skinner ham for stærkt i Øiet. –

DD:100

#

Hvorvidt er der et corresponderende^a Element i Hamans dybe personlige Protest mod Tilværelsens

a netop fordi der er en saadan, netop derfor maa man sige, at Ideen Gud-Msket ikke blot er en

Betydnings-Realitet og den egl. alvorlige Tvivl i den moderne Philosophie. –

Erkjendelses-Gjenstand, men tillige en opbyggelig Tanke, der fordriver al Misfornøielse med Verden, berigtiger enhver Misvisning, en Tanke, som træder trøstende til, da naar selv det Store i Verden synes os smaat, da naar Tanken ængstes ved, hvorledes det Ubetydelige i Verden dog ogsaa kan skee sin Ret. d. 20 Maj 39.

DD:101

#

Jeg var henne at høre Nielsen fremsige: *Glæde over Danmark*«; men jeg blev saa besynderlig grebet af de Ord:

erindrer I den vidt forreiste Mand

ja nu er han vidt forreist – men jeg idetmindste skal nok mindes ham.

d. 2 April.

DD:102

Det er mærkeligt, at Justinus Martyr, der dog i skarp en Modsætning til Hedenskabet, som den korte historiske Udvikling af Xstd. betingede, dog langt fra ikke opfatter Verden saa polemisk som den nyere Orthodoxie gjør det.

DD:103

#

Der gives overhovedet to Retninger, som det ungdommelige Liv har at gjenemløbe og som i Middelalderen ere fastholdte og for Betragtningen udslagne i en ubevist Samtidighed – Riddertid og Skolastik.

d. 4 April.

DD:104

det er da ikke saa besynderligt med den Rolle, som (Fornuftens Gudinde) det offentlige Fruentimmer spillede i Paris; thi hvor kan den offentlige Mening naturligere incorporere sig end i et offentlig Fruentimmer, og det er hell. ikke første Gang Sligt er skeet; thi allerede Simon Magus udgav jo en Quinde, som var et offentligt Fruentimmer, for sin første udtrykte Tanke (den første der var gjort publici juris).

DD:105

#

Det er en forfærdelig haard Dom (4/4)

DD:106

[Jødernes Sabbath] (6/4)

DD:107

Paa mig er Alt »flyvende«: flyvende Tanker – flyvende Gigt.

DD:108

Der er overhovedet faa Mennesker, der ere istand til at bære den protestantiske Livsanskuelse, og denne maa, naar den i Sandhed skal blive styrkende for Menigmand, enten konstituere sig i et mindre Samfund (Separatisme, Konventikler osv.) eller nærme sig til Katholicismen for i begge Tilfælde i det Sociale at udvikle den Sammenbæren af Livets Byrde, som ikkun de allerstørst begavede Individuer kunne undvære.

Christus er vel død for Alle, ogsaa for mig; men dette »for mig« maa dog opfattes saaledes, at han kun er død for mig, forsaavidt jeg hører til de Mange.

d. 6. April

DD:109

Romantiken har vel .. (7/4)

DD:110

En Aforisme bør .. (7/4)

DD:111

Joh. den Døber (19/4)

DD:112

Transfiguration (21/4)

DD:113

Der gives en ubeskrivelig Glæde, der ligesaa uforklarlig gennemgløder os, som Apostelens Udbrud træder umotiveret frem: »Glæder Eder, og atter siger jeg: glæder Eder«. – Ikke en Glæde over Dette eller Hiint, men Sjælens fyldige Udraab »med Tung og Mund og af Hjertens Grund«: »jeg glæder mig ved min Glæde, af, i, med, hos, paa, ved og med min Glæde« – et himmelsk Omqvæd, der ligesom pludselig afskjærer vor øvrige Sang; en Glæde, der ligesom et Vindpust kjøler og forfrisker, et Stød af den Passat, der blæser fra Mamrelund til de evige Boliger.

d. 19. Mai, Formidd.Kl. 10½.

DD:114

Da Gud havde skabt Verden [4/6]

DD:115

Fixe Ideer ere ligesom Krampe f. Ex. i Foden – det bedste Middel derimod er at træde derpaa.

d. 6 Juli 38.

DD:116

Hvor jeg takker Dig, Fader i Himlene, fordi Du har opbevaret her paa Jorden for en Tid som den nærværende, hvor jeg saa høilig kan behøve det, en jordisk Fader, der saa haaber jeg det, skal ved Din Hjælp have større Glæde af anden Gang at være min Fader end han har haft af første Gang at være det.

d. 9. Juli 38.

DD:117

Jeg vil arbeide paa at komme i et langt inderligere Forhold til Xstd.; thi hidtil har jeg paa en Maade staaende aldeles uden for den, kjæmpet for dens Sandhed; paa en reen udvortes Maade har jeg baaret Christi Kors saaledes som Simon fra Cyrene. (Luc. 23, 26.)

d. 9. Juli 38.

DD:118

Jeg haaber, det skal gaae mig med Hensyn til min Tilfredshed med mit Livsforhold her hjemme som en Mand, jeg engang har læst om, der ogsaa var kjed af det hjemme - og vilde ride bort derfra; da han var kommen et lille Stykke, snubler Hesten og han falder af, og idet han reiser sig, kommer han til at see sit Hjem, som nu forekom ham saa smukt, at han strax steeg til Hest, red hjem og blev hjemme. Naar man blot faaer det rette Vue derfor.

d. 10. Juli 38.

DD:119

Det vilde være et fortræffeligt tragisk Stof: det unge Menneske, der under M. Aurelius' Forfølgelse, entusiasmeret ved en Polycarp's og saadanne Mænds Mod i deres Dødsstund, ogsaa vilde være Martyr, men da man forestillede ham de rædsomme Pinsler, blev han bange og ... forbandede Christus, som Hedningerne det fordrede. - Deraf seer man, at det gaaer i Christendommen som i det jordiske Liv: man maa først voxe for Gud og Mennesker, og om vi end i vor Tid ikke ere udsatte for saa store Fristelser, der paa en saa rædsom Maade tilintetgjøre det Hele, saa maae dog f. Ex. vordende Theologer vogte sig for, at de ikke, ved for tidlig at begynde at prædike, snarere snakke sig ind i end leve sig og finde sig ind i Christendom.

d. 11 Juli 38.

DD:120

I hvor nært et Forhold til og hvor væsentlig det hvorvidt man selv erkjender afhænger af det, hvorvidt man troer sig selv at erkjendes, kan man indsee deraf, at Nærseende heller ikke troe, at Andre paa en længere Distance kan see dem. Saaledes troer den nærseende Synder heller ikke at Gud øiner hans Afveie, medens den fromme Xsten, idet han erkjendes af Gud nu ogsaa erkjender sin egen Skrøbelighed med en Klarhed, som kun Deelagtighed i den Aands Seerblik, der randsager Nyrrer kan forskaffe det.

d. 11 Juli 38.

DD:121

Hvor det dog gaaer tilbage med Verden. I den ældste

χstlige Tid kaldte man dem »Bekjendere« (confessores) »som under deres Formues Tab og Livsfare standhaftigen bekjendte Xstd. Nu lærer vi af enhver Geographie at i det og det Land har den christelige Religion saa og saa mange Bekjendere.

d. 11 Juli 38.

DD:122

Forholdet mellem Xstd. og Gnosticisme er paa en meget betegnende Maade antydet i Forholdet mellem de to Bestemmelser, de komme til: Xstd. til λογος, Gnosticismen til »Navn« (Xstus var den usynlige Guds Navn) det sidste er netop det i høi Grad Abstrakte, saaledes som jo hele Gnosticismen var en Abstraktion, hvorfor de jo egl. ikke kunde komme til en Tid- og Rum-opfyldende Skabelse; men egl. maa antage Skabelse for identisk med Syndefaldet.

[a] Naar jeg saaledes staaer og seer ud over Røyens gl. Sted dybt ind [i] Hestehaven, og Skoven mægtigt fortætter sig i Baggrunden og gjør det Dunkle og Hemmelighedsfulde i Tykningen endnu mere fremtrædende ved de enkelte isolerede kun med Krone bevoxede Stammer – saa synes jeg livagtigt at see mig selv som lille Dreng i min grønne Trøie og graaBuxer løbe afsted – men desto værre jeg er bleven ældre jeg kan ikke indhente mig selv. – det gaaer med Opfattelsen af Barndomen som med Opfattelsen af en skøn Egn naar man kører baglænds, man bliver først ret det Skjønne i den vaer i det Øieblik i samme Nu, som den begynder at forsvinde, og det eneste af hiin lykkelige Tid jeg endnu har tilbage er at græde som et Barn.
Fredriksborg. d. 30 Juli 38.

d. 26 Juli 38.

DD:123

Om Forholdet mellem Xstdom og Philosophie

Motto:Naar jen Mand møder jen Mand paa jen Vei, og jen Mand har en Riv og jen Mand har en Spade, kan jen Mand gjøre jen Mand nogen Skade ? –

d. 1 Aug. 38.

DD:124

det kunde være interessant at udvikle Chiliasmen igjenem sine historiske Modificationer lige indtil vore Tider, hvor den aabenbart begynder til en vis Grad at komme til Orde igjen fE i den yngre Fichte etc. Det kunde blive et Modstykke mod Baur's *Gnosis*, med hvilken Lære det vilde afgive Veien til de sande christelig-dogmatiske Bestemmelser. (et Moment heri kunde fE blive Læren om Nadveren, Luthers Opfattelse etc.) (det Jødiske [i] Læren maa naturligviis først udsøndres som saadant.)

[a] der existerer vistnok et Værk som hedder: Corrodi *Geschichte der Chiliasmus* i 3 Bind. cfr. Münscher's *Kirkehistorie*p. 353 not: 23.

d. 2 Aug. 38.

DD:125

*det Forhold som den hellige Skrift af en heel dogmatisk Udvikling er bleven sat i til deres System og som senere paa en indirekte Maade er bleven fortrængt af Schleiermacher fE, seer jeg, heller ikke at have hersket i den ældste Kirke, i hvilken fE i Origenes *περι αρχων* først i 4de Bog det Spørgsmaal om den hell. Skrift etc afhandles, og som altsaa tydelig viser at den hele systematiske Udvikling væsentlig knyttede sig til Noget Andet, til en almdl. Troesbevidsthed eller Andet lignende, da det jo som puffet ud af det systematiske Anlæg, Systemet ubeskadiget godt kunde have manglet. –

d. 6 Aug. 38.

DD:126

†

Min Fader døde i Onsdags d. 8 Nat Kl: 2. Jeg havde saa inderlig ønsket, at han skulde have levet et Par Aar endnu, og jeg anseer hans Død for det sidste Offer, han bragte sin Kjærlighed til mig; thi han er ikke død fra mig, men død for mig, for at der om muligen endnu kan blive Noget af mig. Af Alt hvad jeg har arvet efter ham er hans Minde hans forklarede Billede, forklaret ikke ved min Phantasies Digtninger (thi det behøver det ikke), men forklaret ved mange enkelte Træk, som jeg nu faaer Efterretning om – mig det dyrebareste og det jeg vil see at holde meest hemmeligt for Verden; thi jeg føler godt, at der i dette Øieblik kun er een., (E. Boesen) jeg i Sandhed kan tale med om ham. Han var en »fuldtroe Ven«.

d. 11. Aug. 38.

DD:127

#

Det er en mærkelig Modsætning: Hedenskabet lagde Skat paa Pebersvende-Standen, Xstd. anbefalede Coelibatet. –

d. 11. Aug. 38.

DD:128

I vore christelige Tider er Xstendommen nærvædet at blive Paganisme – Hovedstæderne har den idet mindste forlængst forladt

d. 11 Aug. 38.

DD:129

Om Mandens Forhold til Qvinden betragtet i sin historiske Genesis – »det er ikke godt at Msk er ene«; den orientalske Anskuelse ifølge hvilken der saa at sige gik flere Koner paa een Mand (Manden Nævner – Konen Tæller). – Quindens Slaverie – Nordboen – den chr. Anskuelse – den moderne Emancipation. –

d. 13 Aug. 38.

DD:130

Empirie er den idelig sig gjentagende falske Sorites baade i progressiv og regressiv Forstand.

d. 17 Aug. 38.

DD:131

Msket skal efter Xstd^s Lære gaae op i Gud ikke ved en pantheistisk Forsvinden, ikke ved en Udslettelse af alle individuelle Træk i det guddommelige Ocean; men ved en potenseret Bevidsthed, »Msket skal gjøre Regnskab for hvert utilbørligt Ord, det haver talt«, og om end Naaden udletter Synden, saa gaaer dog Foreningen med Gud for sig i den igjennem denne hele Proceß afklarede Personlighed.

d. 20 Aug 38.

DD:132

Xstd^s universelle Charakter indsees ogsaa deraf, at med den ophøre alle National-Forskjelligheder, som overvundne Momenter. Den eneste, der kunde synes at blive tilbage er den mellem Orient og Occident, skjøndt allerede den er efter en langt større Maalestok, og dog væsentlig begrundet paa dogmatiske Modsætninger sete som saadanne, som de der dog secundairt havde deres Grund i National-Modsætninger. De øvrige Modsætninger (chatolsk – protestantisk etc) ere ofte indenfor National-Ligheden og alene begrundede i Ideens objektive Bestemmelser. –

d. 21 Aug 38.

DD:133

Den græske Udviklings Fuldendthed i den jordiske Udvikling, det Uendeliges Opgaaen i det Endelige gjentager sig ogsaa i den orientalske Xstd., idet det

a Himlen er ligesom lukket for dem, deres Stræben har sin Grændse. –

græske Kors^a T ligesom begrænder den himmelske Stræben, hvorimod det romerske † stræber i det Uendelige.

d. 22 Aug. 38.

DD:134

Det er disse to Momenter i det chr: Liv det kommer an paa at forene a) en urokkelig Sikkerhed, urokkelig Vished om sit Forhold til Gud om Guds Naade og Kjærlighed, som dog ikke maa opfattes i sin Abstraction, hvori den endog i gjenem [en] stor Række af Modificationer tilsidst kan lede Msk. næsten til at synde, for dog netop deri at være vis paa sin Salighed b) en empirisk Udvikling, som dog ikke maa fortabe sig i sine discrete Momenter, for at den ikke skal omtumle Individet paa et stormende Hav – (jage dem ud i Ørkener, som det hedder i den *augsburgske Confession*).

[a] Eenheden deraf er den sande πληροφορια, der efterhaanden tiltager i Kraft og mere og mere fjerner alle Kastevinde og seirrig fører Msk over alle Hindringer. –

d. 23 Aug 38.

DD:135

Det er dog ret curieust, Leo d. St. forfulgte Manichæerne fordi de nøde Nadveren sub una specie og senere forkjettredes de, der nøde den sub utraque.

d. 25 Aug 38.

DD:136

#

det er en besynderlig Continuerlighed, der gaaer igjennem den Række af Benævnelser, hvormed man har betegnet de fire første Aarhundreder: apostolicum, gnosticum, novatianum, arianum. Med det første Aarhundrede er saa at sige Kirken ophørt da dens Historie gjennem de følgende betegnes ved Kjetter-Navne.

d. 28 Aug. 38. –

DD:137

det er besynderligt at see, at den saa polemiske Talemaade: at bære Kappen paa begge Skuldre har et saa fredeligt Forbillede, som det der er givet derved at det erkebiskoppelige pallium kaldes »ωμοφοριον«

d. 2 Sept. 38.

DD:138

Da Phillip d. Smukke af Frankrigforfulgte Jøderne vandrede de ud og trak deres Penge bag efter ved Hjælp af Vexler, nu da Jøderne taaes overalt vandre de ud af Tydskland (det unge Tydskland) og trække gl. Tydsklands Kapitaler til sig ved Eftertrykkerie. –

d. 8 Sept: 38.

DD:139

Et af de Udbrud, hvor det msklige i Xsto stærkest træder frem er dog i hans Ord til Judas, hvad Du gjør det gjør snart, og hvor Modsætningen ogsaa er saa stærk; thi han vidste jo ifølge sin Forudvidenhed, at Judas vilde forraade (som det jo udtrykkeligt er bemærket i det Foregaaende), men denne msklige Uro, denne Vaklen naar det afgjørende Øieblik nærmede sig fandt dog ogsaa sin Plads, og vil være Trøst for Mange, naar de erindrer sig det i Nødens Stund.

[a] cfr.p.9 i denne Bog øverst.

d. 11 Sept.

DD:140

sub rosa

til S.S. Blicher

i Anledning af hans *Naturconcert*

Wenn ich ein Vöglein wär,

Und auch zwei Flüglein hätt,

Flög ich zu Dir;

Weils aber nicht kann sein,

Bleib ich allhier.

d. 11 Sept.

DD:141

#

Naar visse Folk forsikkre at de ere komne ud over Hegel, saa maa det bedst ansees for en dristig Metaphor, med hvilken de søge at udtrykke og anskueliggjøre den Grundighed de have studeret ham

med, at beskrive det umaadelige Tilløb, de have taget for at komme ind i ham, saa at de i Farten ikke have kunnet standse, men ere komne ud af ham.

d. 12 Sept. 38.

DD:142

#

Det er netop det Dybe i Xstd., at Xstus baade er vor Forsoner og vor Dommer, ikke at en er vor Forsoner en anden vor Dommer, thi saa kom vi jo dog til doms, men at Forsoneren og Dommeren er den samme.

d. 12 Sept. 38.

DD:143

#

Det forekommer mig, at Napoleon ligner meget mere Muhamed end nogen af de store Fortidens Feldtherre. N. følte sig ell. optraadte idetmindste som Missionair, som den der forkyndte og medbragte og kæmpede for visse Ideer (det Frihedens Evangelium, som nu hørtes klart og tydeligt i hans Fødeland), dette viser fE mange af hans Proclamationer i Italien – og dernæst gik N. Tog i modsat Retning af Muhameds Udbredelse men gjenem de samme Lande. M. fra Ø. mod V., N. fra V. m. Ø. –

d. 17 Sept.

DD:144

#

Christi Forsonings objektive Realitet ogsaa uafhængig af den sig denne tilegnende Subjektivitet er meget klarlig antydet i Historien om de 10 Spedalske, der jo alle bleve helbredede, medens det dog kun om den 10de, der taknemligt vendte tilbage at bringe Gud Æren, hedder: din Tro haver frelst Dig. –

[a] Hvad var det da der havde frelst de Andre?

d. 18 Sept.

DD:145

Saaledes gaaer det ofte med den egentlig Geniale i hans Tilegnelse af Virkelighedens Indtryk, som Een, der sover, og hører Brandalarm, og henfører nu Alt i sin drømmende Verden, medens det Faktiske deri slet ikke træder frem for ham som saadan. Og der ligger noget ret Betydningsfuldt m: H: t: Forholdet mellem det Poetiske og det Faktiske (hvilket sidste jo ofte kan i høi Grad være det første) naar man siger jeg veed ikke om jeg [har] seet det ell. jeg har drømt det –

d. 19 Sept.

DD:146

Ligesom Jøderne ikke turde udtale Guds Navn, saaledes findes Analogien hertil indenfor Xstd. ved det latinske Sprogs Brug i Gudstjenesten. Saavidt var man avanceret, at Geistligheden kunde udtale Gud, men Menigheden er ikke istand de[r]til.

d. 29 Sept. 38.

DD:147

Om Udholdenhed i Bønnen

Jacob Forstander for Menigheden i Jerusalem fortæller man om, at han havde som Kamelen haar Hud paa Knæerne af idelig at bede, og at han kunde holde ud at bede i flere Dage. For vor Tid synes det vel latterligt; men man skulde dog huske paa hvilken Hjertets Veltalenhed, hvilken Fylde der hører til at kunne bede saa længe uden at blive mat, især vi som have ondt nok veed at tilveiebringe en ret hjertelig Bøn. -

d. 1 Oct. 38.

DD:148

Jo mere man giver det Individuelle Spillerum desto mere taber det Continuerlige sig - istedetfor Continent faaer man et Sydsøehav af Øer - maaskee forestaaer denne Udvikling og det er derfor at hiin Verdens-Deel er opbevaret.

d. 3 Oct. 38.

DD:149

I Middelalderen følte man sig i Kirken saa uadskillelig knyttet til dens Fortid, at man næsten var lænkebundet derved (Katener)

d. 5 Oct. 38

DD:150

Den græske Kirkes Tilbøielighed til Stagnation sees ogsaa af dens Uformuenhed til at fastholde de den ved Udvikling givne Folk, de nordiske Nationer vare

alle først Arianere og siden Orthodoxe – de af den græske Kirke omvendte Nationer gik senere over til Rom – ja besynderligt nok havde den græske Kirke ogsaa Fædre i 150 Aar længere end den romerske, men den fik desto færre Sønner. –

d. 6 Oct. 38.

DD:151

I den Forstand er det at Forfatterens Billede, hans Individualitet, skal afpræge sig i hans Værk, saaledes som det Portrait Christus skal have sendt Kong Abgarus af Edessa, der jo ikke var et kunstigt udependslet Malerie, men ligesom en Udstrømmen paa Lærredet paa en uforklarlig mirakouleus Maade.

d. 6 Oct. 38.

DD:152

Casuistiken er Pharisæisme paa Erkjendelsens Gebeet.

d. 8 Oct. 38.

DD:153

det er mærkeligt hvad det har gjentaget sig i den politiske Udvikling, hvad der er saa prototypisk for den i det første Korstog, at en Walther v. Habennichts staaer i Spidsen for dem, kun at det i den politiske Udvikling ikke er en enkelt saadan men den hele Landstorm, der baade i den ene og den anden Henseende er Habennichtser.

d. 10 Oct. 38.

DD:154

Det er dog den interessanteste Tid Forliebelsens Periode, hvori man, efter det ved det første Trylleslag givne Totalindtryk, ved enhver Sammenkomst ethvert Øiekast (hvor hurtigt endogsaa Sjælen saa at sige skjuler sig bag Øielaaget) henter Noget hjem ligesom Fuglen der i sin Travlhed henter det ene Stykke efter det andet til sin Rede, og dog bestandig føler sig overvældet af den store Rigdom. –

d. 11 Oct. 38

DD:155

Det er en vittig Combination af Historien, at samtidig med Pavemagtens høieste Flor (Innocents III) lever en Konge, der staaer forevigt under Navnet »uden Land«, det har altid faldet Paver og Konger vanskeligt at søbe sammen, men dengang havde Paven spiist frygteligt fra Kongen – hans Land nemlig.

d. 11 Oct. 38.

DD:156

Efter den gl. Verdens største Tyran Dionysius arvede den ny Verdens største D^{to} det Øre – hvormed den hørte det hemmelige Skriftemaal (ligesom Dionysius hørte endog den mindste Lyd i sit bekjendte Fængsel.)

d. 11 Oct. 38.

DD:157

Deri kan man ogsaa see Forskjelen mellem Orient og Occident. Begge havde et paa en ubegribelig, hemmelighedsfuld-mskelig Maade tilveie bragt Aftryk af Xstus – Orienten i det bekjendte Portrait af Xstus til Kong Abgarus – Occidenten i Xsti 5 Vunder paa den hellige Franciscus Legeme.

d. 13 Oct. 38.

DD:158

Foreningen mellem Loven og Evangelium ligger i den skjønnne Bøn: Viis Du, at Du ikke blot boer i det Høie og i det Hellige, men ogsaa hos en nedbøiet Sjæl og En Sønderknuset i Aanden, til at gjøre den Nedbøiedes Sjæl, og den Sønderknustes Aand levende i Xsto Jesu vor Herre.

[a] Loven

[b] Evangelium

[c] cfr. Rom 1, 16δυναμις γαρ θεου εστιν.

d. 15 Oct. 38.

DD:159

Derved er Vanskeligheden i at bedømme store Mænd (Vanskeligheden nemlig for at faae en Maalestok) hævet, at disse som oftest føre en Maalestok med i Lommen, ved den Skare af i og for sig betydningsfulde Personligheder der grupperer sig om dem, og derved afgiver en Melleminstants, en Stade, fra hvilken man kan betragte den egentlige Stor-Mand, en Relativitæt til at bedømme ham med.

d. 20 Oct. 38.

DD:160

Det er ikke blot i Maleriets Historie, at Nederlandene udmærke sig ved sit »Stilleben« ogsaa i aandelig Henseende ligesaa stærk, i en ligesaa eiendommelig Tone¹ og Belysning (Beghiner - etc)

1 Lollharderne havde jo deres Navn af deres sagte Ligsang, hvo kommer derved ikke til at tænke paa de 4 gale Brødre hos Claudius, og hvilket fatalere Sort Stilleben gives der? d. 26 Oct: 38. -

DD:161

Der ytrer sig ved en besynderlig ironisk Consequents altid en stor Tilbøielighed blandt exalterede Partier til ogsaa i det Udvotes at vise sig i den negligè, deres Tankegang altid træder op i: Adamiterne (blandt Hussiterne) meente, at man for at være fuldkommen frie maatte gaee splitternøgne og har formodentlig anseet det specifique forskjellige mellem den paradisiske og Mskets senere Tilstand at ligge heri - Sansculoterne ere noksom bekjendte - barhalsede Personers Forsøg paa [at] restituere den nordiske Aand ere jo i det Øieblik ret i fuld Gang. -

[a] Om man end derfor tilgiver Archimedes med Hensyn til hans Opdagelses Vigtighed at han løb splitternøgen gjenem Syracus Gader - saa følger deraf ingenlunde at man bør taale disse moderne Naturligheder. - d. 2 Nov. 38.

[b] ligesom Gymnosophisterne hos Inderne: Nackte Fakir's laufen ohne irgend eine Beschäftigung gleich den katolischen Bettelmonchen herum, leben von den Gaben Anderer, und haben den Zweck, die Hoheit der Abstraktion zu erreichen cfr. Hegel *Philosophie der Geschichte*. 183.

d. 29 Oct 38.

DD:162

den catholske Kirke er Modbilledet til Jødedommen; der var det Gud i sin Majestæt, der nedlod sig paa Jorden og vilde fastholdes i denne sin Majestæt (tordnede paa Sinai) og derfor dette historiske Moment, da Himlen var paa Jorden, unddrages Reflexionen, medens man fra den an *den Side klamrer sig saa fast som muligt dertil, og ligesom Gud er [i] sin Majestæt saaledes ogsaa den hele Cultus ved Siden af den Ydmyghed, som Følelsen af at være Intet for Herren indgiver, har netop det Majestætiske udefter - i Kirken er det Msk, der efterhaanden stiger op, hæves op hjælpes op ved Gud - Gud begynder med sin Fornedrelse - Xstus paatog sig en Tjeners Skikkelse og endnu kalder Paven sig servus servorum. Jødedommen henter Gud ned fra Himlen, Xstd. henter Msket op til Himlen.

d. 30 Oct. 38.

DD:163

Ogsaa hvad Xsti Lære angaaer bespiser han Folk med 5 Brød og 3 Fiske, naar man seer, hvorledes den ubetydeligste udvortes Omstændighed giver ham Anledning til de dybeste Udviklinger, hvor langt det er fra al storladne Forberedelse, alt prætenderende Appar[a]t.

d. 30 Oct. 38.

DD:164

Bøn.

[a] *Dette var Bønnen. Texten skulde være »Johannes, der prædiker i Ørkenen«. A: T: Hvad ere I udgangne for at see i Ørkenen? Det er dette alvorlige forberedende Spørgsmaal, hvormed Joh: som Herrens Forgænger bereder ham Vei i Gemyttet, kalder Jøderne til Eftertanke .... Saaledes maae vel ogsaa vi stundom fristes til at spørge, naar vi træde op paa dette hellige Sted for at forkynde Ordet. Hvad ere I udgangne for at see? Var det et Msk. iført prægtige Klæder var det en Tale I ville høre udpyntet paa msklig Viis i jordisk Pragt og Herlighed ..... søger den i Eders egne Sammenkomster..... og skulde jeg være daarlig nok dertil, da vilde jeg dog ønske, at jeg tilsidst maatte samle en Kraft som Samson til at omstyrte det Tempels Herlighed, for hvilket jeg som han ingen Øie havde om det end var med min egen Undergang ..... Var det et Rør, der bevægedes hid og did af Vinden? Var det en Tale skikket til at befordre de Dorskes Drømmerier til at lulle de endnu Vaagne i Søvn ..... søger den paa Torve og Stræder .... Men i Sandhed som en saadan Tale er, efter Mangens Ønske bøielig for Vinden saa skal den ogsaa som Avne henveires for den Kasteskovl, Herren Alt har i sin Haand. Nei min Tale skal være som den vilde Honning – dens Dragt som den uldne Skjorte Joh: d. Døber var iført, ujævn og hvas Mange maaskee en haard Tale. – Dog Du rummes jo ikke i Templer byggede med Mskhænder – endsige at Du skulde tage Bolig i zirlige Talemaader. –

Fader i Himlene! til Dig vender vor Tanke sig, Dig søger den atter i denne Stund, ikke som med en vildfarende Vandrers ustadige Skridt, men med den hjemvante Fugls sikke Flugt; lad Du vor Tillid til Dig ikke være en flygtig Tanke, ikke et Øieblik Indfald, ikke det jordiske Hjertes skuffende Beroligelser; lad Du vore Længsler efter Dit Rige, vore Forhaabninger efter Din Herlighed ikke være ufrugtbare Veer ikke som de vandtomme Skyer, men af Hjertes Fylde hæve sig til Dig, og bønørte som qvægende Dug læske vor Tunge, som Dit Himmel-Manna mætte os for stedse! –

d. 30 Oct. 38.

DD:165

Det kunde synes underligt, at det N.T. ender med en Prophetie (Joh: Aabenbaring); er det maaskee en Iteration af Jødedommen, saa at Xstd. igjen kommer til at pege ud over sig selv? Nei ingenlunde, den er

[a] at Xstd. saaledes allerede i sin første Fremtræden i Xsto selv har omskibet hele sit Omfang, det sees deraf at d. Hellig-Aand skal blot minde og erindre Apostlene om Alt. d. 13 Feb:

snarere som et Speil, der kaster Straalerne tilbage i det chr. Liv[s] Centrum igjen, den fører derfor ikke Blikket ud i Noget Hiinsides, men belyser kun desto stærkere alt, hvad der er Dennesides, derfor hedder den ogsaa »en Aabenbaring« ikke som Spaadommen der er dunkel indtil dens Opfyldelse, det er den chr Livsaande, der udaan[d]et i det øvrige N.T. nu saa at sige indaandes igjen i Apocalypsen. -

d. 1 Nov. 38.

DD:166

Det gik med Catholicismen som det er gaaet med hele Jordekloden, der kom ogsaa i den Henseende en Copernicus (Luther) som opdagede at Rom ikke var det Centrum som Alt dreiede sig om men et peripherisk Moment. -

d. 2 Nov. 38.

DD:167

Vor Statsforfatning nærmer sig mere og mere til Chinesernes - det eneste der endnu mangler er, at man skulde forbyde Udvandringerne. -

d. 2 Nov. 38.

DD:168

Scholasticismen naaede (ligesom enhver Udvikling efter min Theorie) sin Parodie i Paulus Cortesius Forsøg paa ikke saa meget at omskrive som at reenskrive Scholastikerne paa classisk Latin - Xstus døde heed nu han gik over Akeron. etc.

d. 3 Nov. 38.

DD:169

Munkeordenerne ere forbi med Jesuiterne, thi her naaede disse deres Parodie i en saa reen verdslig Stræben.

d. 3 Nov. 38. -

DD:170

Vi fristes i Ørkenen!

(Prædiken over Fristelses-Historien)

[a] Bøn Herre vær Du os nær med din Kraft, saa at Vi maae føle Hjertets glade Forvisning om, at Du ikke er langt borte fra os, men at vi leve røres og ere i Dig! -

Der maa komme Øieblikke ogsaa før den Stund, da der paa Jorden ingen Hjælp er funden, hvor Du føler Dig ene - hvor Du fristes i Ørkenen, saa at om du end raabte over den hele Jord ingen Stemme vilde svare Dig, der kunde trøste Dig - uden den, som det gl. T. saa forfærdelig har skildret uden [den] Allestedsnærværendes, tager jeg Østens Vinger paa etc - da er Du der - denne Stemme, som netop er den Xstne saa trøstelig.

[b] Ogsaa senere gjentager det sig i Xsti Liv, at han fristes i Eensomhed, da Apostlene sove, saaledes gaaer det ogsaa os i Øieblikke, hvor det synes os som alle, hvem vi kunne henvende os til, sove trygge ubevægelige, ikke til at raabe op for vore Sorger, da gjelder det at finde en høiere Trøst.

d. 11 Nov. 38. -

DD:171

Ligesom Qvækerne af moralske Grunde undgik at aflægge Eed, saaledes dristede det 18de Aarh: Videnskabelighed af intellectuelle Grunde sig aldrig til at kalde Gud til Vidne paa sin Sandhed.

d. 11 Nov: 38.

DD:172

Der gives Msk, hvis Fordærvelse ikke er kommen ved udvortes Skade, men hvor den udvikler sig ligesom Raadenhed i visse Frugter i Hjertet, i Kjernehuset. -

d. 13 Nov. 38.

DD:173

Grækerne havde ikke Under, ligesom de i deres Kunst hell. ikke fremstillede deres Idealer i overnaturlig Størrelse. -

d. 22 Nov. 38. -

DD:174

Det ikke-philosophiske Hoved kan vel komme til at indsee et foregaaende Standpunkts Mangelfuldhed; men dette kommer nu til at stille sig som noget Haardt Uigjennemtrængeligt for ham. Man seer derfor ogsaa, at mange Msk. først maa udlade en Masse Polemik førend de kunne komme til deres egl.

Gjenstand – det filosofiske Hoved blødgjør de foregaaende Anskuelse nedsetter dem i al Forsonlighed til Momenter. –

d. 22 Nov. 38.

DD:175

Der gives Tilfælde i det aandelige Liv, hvor Prædikamentet »mageløs« mod de Vedkommendes Villie, der bruge det, faaer samme Betydning som om man vilde sige om en Handske ell. Strømpe for at rose den – at den var mageløs. –

d. 22 Nov. 38.

DD:176

Det gaaer med at udvikle de aprioriske Grundbegreber, ligesom det i den chr Sphære gaaer med Bønnen, thi her skulde man jo troe, at Msk paa den frieste, subjektiveste Maade satte sig i Forhold til Gudd. og dog høre vi, at det er den Hellig-Aand der virker Bønnen, saa at den eneste Bøn der endnu blev tilbage var den: at kunne bede, ihvorvel ved dybere Eftersyn endogsaa den er virket i os – saaledes gives der hell. ingen Deduction Begrebs-Udvikling, ell. hvad man vil kalde det som har nogen constitutiv Kraft – Msk kan blot besinde sig derpaa, og det at ville dette, naar denne Villie ikke er et tomt ufrugtbar Gaben – er det som svarer til hiin eneste Bøn, og er ligesom denne igjen virket i os.

[a] Man kan derfor ogsaa sige, at al Erkjenden er ligesom Aan[de]draget en respiratio. d. 3 Dec. 38.

d. 2 Dec. 38.

DD:177

Paa Grund af det Aprioriske, der ligger i Forsættet i Sammenligning med den timelige successive Udfoldelse – er Forsætter til det Gode saa fristende, og indeholde saa ofte noget Narkotisk, der udvikler en Intuition, og ikke en Elasticitet, der afføder en Energie. –

d. 2 Dec. 38. –

DD:178

Det er et betydningsfuldt Ord med H: t: en utidig Glæde over Magt og Myndighed i aandelig Forstand: Glæder Eder ikke over, at Aanderne vare Eder underdanige, men at Eders Navne ere indskrevne i Himlene« Det var med disse Ord at den hellige Antonius ifølge Athanasii Efterretning hos Möhler

advarede Asketerne om ei at glemme det ene
Fornødne ved Siden af den Magt, de havde til at
uddrive Dæmoner. –

d. 6 Dec. 38.

DD:179

Det var en meget god Bemærkning Sibbern idag
gjorde paa sine Forelæsninger, hvorledes man maa
antage en egl. ideel Væren der i sig har en Væren
ogsaa før sin Udtalelse i den actuelle Væren, hvilket
man jo ogsaa kunde see deraf, at man ikke vilde sige
om evige Sandheder, at de nu blive til, men de
reveleres nu : i Tidens Fylde. –

d. 17 Dec. 38.

DD:180

Det er ret mærkeligt at see i de pietistiske
Stridigheder i sin Tid efter Speners Død, at de
Orthodoxe søge at gjøre gjeldende, at der gives en
Mængde moralske Adiaphora, medens den pietistiske
Udvikling netop gjorde gjeldende, at der gives en
Mængde Erkjendelsens Adiaphora. – Det gjælder dog
vist ikke blot i moralsk men ogsaa i intellectuell
Henseende hvad Xst. siger: Eders Tale skal være ja, ja
og nei, nei, hvad derover er er af det Onde.

d. 18 Dec. 38.

DD:181

Paulus er det christelige Livs spiritus asper, Johannes
dets spiritus lenis.

d. 22 Dec. 38.

DD:182

Lad vor Tale ikke være som Blomsten, der idag staaer
paa Marken og imorgen kastes i Ovn, ikke som
Blomsten, om den end i Pragt overgik Salomos
Herlighed. –

[a] Og vil Du forunde os, at blive bekendt med
Videnskabens mange Herligheder, o lad os dog
ikke glemme derover det ene Fornødne, og vil Du
udslette vor Aandskraft, ell. vil Du lade os blive
gamle paa Jorden, saa vor Aand sløves, o een
Ting er der, som aldrig kan glemmes, om vi end
glemte Alt, at vi ere frelste ved Din Søn. –

d. 24 Dec. 38.

DD:183

Har Du ret følt, det Trøstelige, der ligger i den Betragtning: Gud frister Ingen, har Du følt den overjordiske Styrke den overnaturlige Størrelse, Du faaer ligeoverfor Synden ved Tanken om at det er Dit eget Kjød og Blod, ell. dens Fristelser, som dog engang for alle er overvundet. (Gud tilskikker vel Msk. Prøvelser, for at styrke ham og modne ham – Fristelser ere jo netop for at knække, fordi man troer, at den Paagjeldende vil ligge under) men har Du ogsaa følt Dig ydmyget ved den Tanke: han fristes og ikke af Nogen – – hvorfor opløfter Du næsten udfordrende din Røst til Himlen – hvorfor stormer dine Tanker den, ell. mener Du ikke, at Din Ulykke er saa stor, at Din Klage saa retfærdig, dine Suk saa dybe saa gribende, at Gud ved dem skulde fristes, –

Juledags Aften Kl 11. –

DD:184

I Novellen kommer det saa væsenlig an paa resulterende Totalitæt, der gives igjennem Fremstillingens discrete Mangfoldighed; thi ogsaa her gjelder det: der saaes i Forkrænkelighed, og det opstaaer i Uforkrænkelighed. –

Juledags-AftenKl. 11.

DD:185

Fader i Himlene! Væk Du Samvittigheden i vor Bryst, lær Du os at aabne Aandens Øre for din Røst at vogte paa din Tale, at Din Villie maa lyde reent og klart for os som den er i Himlene, uforfalsket af vor jordiske Kløgt, uoverdøvet af Lidenskabernes Stemme, hold Du os aarvaagne til med Frygt og Bæven at arbeide paa vor Salighed; O men lad Du ogsaa da naar Loven taler høiest, naar dens Alvor forfærder os, naar det tordner fra Sinai, o lad der da ogsaa være en sagte Røst, der tilhvidsker os, at vi ere dine Børn, saa at vi med Glæde maae raabe: Abba Fader. –

d. 28 Dec. 38. –

DD:186

I den chr. Udvikling gjælder det, at Disciplen er ikke større end Mesteren; i Verdens-Udviklingen er det ikke Tilfælde – derfor skal vi ære Fædrenes Overlevering.

d. 31 Dec. 38.

DD:187

[a] hvorfor er selv din Bøn saa udæskende, ell. er det ikke fordi Du troer, at din Klage er saa retfærdig, at din Røst maatte gjennemlyde Himlene og kalde [Gud] fra sine forborgne Dybder for at skifte og dele med Dig. Da er det med disse Ord: Gud fristes og ikke af Nogen« at Himlen lukker sig for slig formastelig Tale, afmægtig er den afmægtig som din Tanke som din Arm er afmægtig. Men naar Du da ydmyger Dig f[o]r Gud og siger: min Gud, min Gud stor er min Synd, den raaber til Dig til Himlene... da aabnes Himmelen atter, da seer Gud, som Propheten siger gennem sit Vindue ned til Dig og siger: endnu en liden Stund, endnu en liden Stund og jeg vil etc. da lyder Xsti Ord om Dig, som de lød fordem om Lazarus: denne Sygdom er ikke til Døden, nei tvertimod den er til Livet.

[a] Giv at i enhver saadan Stund i vor Hjerte maa paa ny fødes – ungdommeligt haabfuldt det Abba det Fadernavn, med hvilket Du vil kaldes.

Herren kommer, om vi end maae bie paa ham, han kommer, om vi end blev gammel som Anna, graa som Simeon (denne Noahd. 2^{den}), men vi maae vente paa ham i hans Huus.

d. 31 Dec. 38

DD:188

1839.

[a] Det er det samme Mirakel, som gjentager sig i enhver Xstens Liv, det samme som Samtiden forundrede sig over ved Bryllupet i Cana: Du haver iskjænket den slette Viin først og siden den gode, især vil Enhver istemme det, der har følt, hvorledes Verden først iskjænker den gode og derpaa den slette. 1 Jan: 39.

Jeg føler ret i dette Øieblik den forfærdelige Sandhed af de Ord:

Psalm: 82, 6: Jeg har vel sagt til Eder: at I ere Guder, og den Høiestes Børn; men I skulle døe som Msk: og gaae til Grunde som en Tyran. –

[b] Chr: vandrer paa Havet. Bøn Herre berolige Du Bølgerne i dette Bryst, dæmp Stormene! Min Sjæl vær stille, at det Gudd. kan virke i dig! Min Sjæl vær stille, at Gud kan hvile i Dig, at hans Fred kan overskygge Dig! Ja Fader i Himlene ofte nok have vi prøvet at Verden ikke kan give os Fred, o men lad Du os føle, at Du kan give Fred, lad os bemærke Forjettelsens Sandhed, at Din Fred kan al Verden ikke tage fra os. – d. 1 Jan: 39.

d. 3 Jan: 39.

DD:189

Fader i Himlene! Naar Tanken om Dig vaagner i vor Sjæl, da lad den ikke vaagne som en opskrækket Fugl, der forvirret flagrer om, men som Barnet af sin Søvn med sit himelske Smil.

d. 6 Jan: 39.

DD:190

Enhver Enkelts Liv har ogsaa sin Genesis og derpaa sin Exodus^a (sin Udgang i Verden,) sin Leviticus, hvor Sindet vender sig mod det Himelske, sin »Numeri«, hvor man begynder at tælle Aarene, sin Deuteronomion.

a cfrLuc: IX, 31.

d. 6 Jan: 39.

DD:191

Det er det Forvirrede ved os, at vi paa eengang ere
Pharisæeren og Tolderen.

d. 7 Jan: 39.

DD:192

Den Christne kan tumles meget i Verden og færdes
meget med den, men sit Religieuse maa den beholde
for sig, ligesom Jøderne i Handel og [Vandel] brugte
romerske Penge med Keiserens Brystbillede; men i
Templet brugte de deres egen Mynt.

d. 8 Jan: 39.

DD:193

Og vil Xstus end ikke tillade os at følge ham, saaledes
som han afslog den Besattes Bøn ειναι συν αυτω Luc
8, 38 saa ville vi dog som denne gaae hen til vor
Familie og vor Hjemstavn og forkynde Guds Godhed
og hvad der er skeet med os. cfr Luc 8, 39.

d. 9 Jan: 39.

DD:194

.... thi hvad Haab er der vel for den christelige Lærer i
vor Tid, ell. hvilke Udsigter for Evangeliets Forkyndere
i vor Udvikling, hvor jo snart Ordets Tjenere komme til
at staae med deres christelige Dogmer som Vægterne
med deres opbyggelige Vers, (»forlad for Jesu Vunder
vor Synd o milde Gud«, hvilken mærkelige Contrast til
den hele Handel og Vandel paa Gader og Stræder)
hvilke Ingen agter paa, og hvis Sang kun faaer
Interesse fordi den angiver Klokkeslet – som
Vægterne upaaagtede, uden forsaavidt de statistiske
Efterretninger om hvem der bliver lyst første anden og
tredie Gang for skulde give dem et Naassensaar
endnu at vegetere i. –

d. 9 Jan. Kl. 9 om Aftenen præcise.

saafremt Vægteren her paa Torvet

raaber præcis. –

DD:195

Den chr: Frimodighed.

Min Søn vær ved Godt Mod dine Synder ere Dig tilgivne – det er ikke den Frihed der er udenfor Erfaringen af Loven – Frimodighed er Haabets nærværende Tid – Haabet er som en gl. Kone, der stirrer længselsfuld – Frimodighed er Kraft og Gjerning. – A) Frimodighed for Msk. B) Frimodighed for Gud. Naar engang det hender sig, at vort Øie vender sig mod Himlen og vi forbauses over den uendelige Afstand, og Øiet ikke finder et Hvilepunkt mell. Himmel og Jord – men naar Sjælens Øie søger Gud og vi føle den uendelige Afstand, da gjelder det om Frimodighed – men her have vi en Midler

d. 11 Januar. 39.

DD:196

Fader i Himlene! Vander Du med os som Du vandrede med Jøderne fordum i de gl. Dage. O lad os ikke troe at være voxede fra Din Opdragelse, men lad os voxe til den, voxe under den, som den gode Sæd voxer i Taalmodighed. Lad os ikke glemme hvad Du haver gjort for os, og naar Din Hjælp vidunderlig har været tilrede, da lad os ikke søge den igjen som utaknemlige Skabninger fordi vi aade og bleve mætte. Lad Du os føle at vi uden Dig slet Intet formaaer, men lad os ikke føle det i feig Afmagt, men i kraftig Fortrøstning, i glad Forvisning om, at Du er mægtig i de Svage

d. 16 Jan. 39.

DD:197

Det er det Sørgelige med mig, at mit Liv mine Sjælstilstande bestandig gaaer efter to Declinationer, hvorved ikke blot Endelserne blive forskellige, men hele Ordet forandres.

d. 17 Jan: 39.

DD:198

Eller mener Du, at ligesom Jøderne bragte Jehovah Tiende af Jordens-Grøde, og af Qvægets Afkom, at Du saaledes blot skulde bringe ham den Tiendedeel af Dit Hjerte – ell., at ligesom Jøderne arbeidede de 6 Dage af Ugen og hvilede den syvende – Du saaledes skulde tænke paa Verden og dens Gjæringer i de 6 Dage men paa Gud den 7de. Nei den Christnes Tiende og den Xstnes Offer er hele hans Hjerte, og den Xstnes Helligdag er hele hans Liv, og naar Du bringer Gud den Tiende, da see til, om ikke, som Propheten siger, Gud vil aabne sit Vindue og see ned til dig. –

[a] Hebr: 3, 6. την παρορησιαν και το καυχημα της ελπιδος (dette sidste Udtryk er snarere en Beskrivelse af det første).

[a] Eller hvo er Du som udstykker Hjerterne, Du som endogsaa vil gjøre det for den Herre, der randsager Hjerter og Nyrrer, for ham, den Hjert[e]skuer, som veed hvad der boer i dit Hjerte bedre end Du selv, hvor saa mangen lønlig Tanke har faaet Raaderum i det Skjulte, i det Skjul, hvor han kun saa sjelden har skuet med Velbehag, naar Du efter Xsti Bud har gjort vel i det Skjulte. Hvo som ikke er med mig han er mod mig Eller hvo er Du som vil gjøre Din Herre og Din Gud ligesaa timelig som Du selv er, han, for hvem 1000 Aar er som een Dag. Husk paa at Du er skabt i hans Billede og efter hans Lignelseog det er [det] Høieste og det Herligste, det er muligt at udsige – og Du vil egenraadig, egensindig skabe

d. 17 Jan: 39.

DD:199

Den stoiske Philosoph Empedokles har sagt etsteds:
»Vær fastende i Laster«. –

d. 17 Jan: 39.

DD:200

... Thi Sorg er et gammelt Ord, det er fast ligesaa gammelt som Verden, men »Trøsteren« det er ogsaa et gammelt Ord; men dog ikke slet saa gammelt, som det heller ei i den Enkeltes Liv bliver saa gammelt om han endog blev nok saa gammel, der er dog altid gaaet en Nat forud for den Dag, en Nat, hvor han af Frygt for Verden besøgte Jesus, ell. en Nat, da han mistvivlede om Alt, da han intet Fast fandt mell. Himmel og Jord, en Midnat, – da Xstus besøgte ham, da Xstus kom som fordum til Disciplene gennem lukte Dørre. –

d. 18 Jan: 39

DD:201

Det første Indtryk man faaer af Xstd. er saa velgjørende saa mægtig til i et nu at omskabe vort hele Sind^a, at det er intet Under, om vi ønske med Disciplene at blive paa Bjerget at opslaae der vort Telt (cfr Mc. IX, 5etc); men vi maae som Disciplene ned igjen af Bjerget, og ofte venter da en ligesaa haard Prøvelse som den Dæmoniske var for Disciplene. (cfr Mc. IX, 11o: s: v:)

a cfrLuc IX, 29.

d. 18 Jan: 39.

DD:202

Herre! gjør Du vort Hjerte til Dit Tempel, hvori Du vil tage Bolig. Lad hver ureen Tanke, hver jordisk Begjær som Afguden Dagon hver Morgen findes sønderknuset for Fødderne af Pagtens Ark, lær os at beherske Kjød og Blod, og lad det være det blodige Offer, saa at vi med Apostlen maa sige: jeg dør daglig.

d. 20 Jan. 39.

DD:203

Hegel er en Johannes Climacus, der ikke som Giganterne stormer Himlene ved at sætte Bjerg paa Bjerg – men entrer den ved sine Syllogismer.

d. 20 Jan 39.

DD:204

Gud give Kraft til ene at tænke paa, hvad jeg har at gjøre, og det vil Du anvise mig og byde mig at gaae derefter som Du fordum bød Propheten Elisa: naar Du møder Een paa Din Vei, da hilse Du ham ikke, og naar han hilser Dig, da hilse Du ham ikke igjen. –

d. 22 Jan. 39.

DD:205

Det bør være med Mskets Sjælstilstande, som det er med Bogstaverne i Lexiconner, nogle ere saa stærke og saa volumineus udviklede, andre have blot et Par faa Ord under sig – men et fuldstændigt Alphabet bør Sjælen have. –

d. 23 Jan: 39.

DD:206

.... først da naar Hjertets ængstelige ell. hovmodige Hyklarie er fortrængt, først da lyder Ordet for os, ligesom Xst. først naar Pharisæerne vare bragte til Taushed og havde fjernet sig først da lød hans Ord ret af Hjertets Fylde for Disciplene.

d. 27 Jan: 39.

DD:207

Lader os i Taalmodighed forhverve vore Sjæle. (cfr. Luc: XXI, 19).

d. 28 Jan: 39.

DD:208

Da den valgte Titel paa Stykket synes at indeholde et utidigt Coquetterie skal det hedde.

Den altomfattende Debat af Alt
imod Alt

ell.

Jo galere jo bedre.

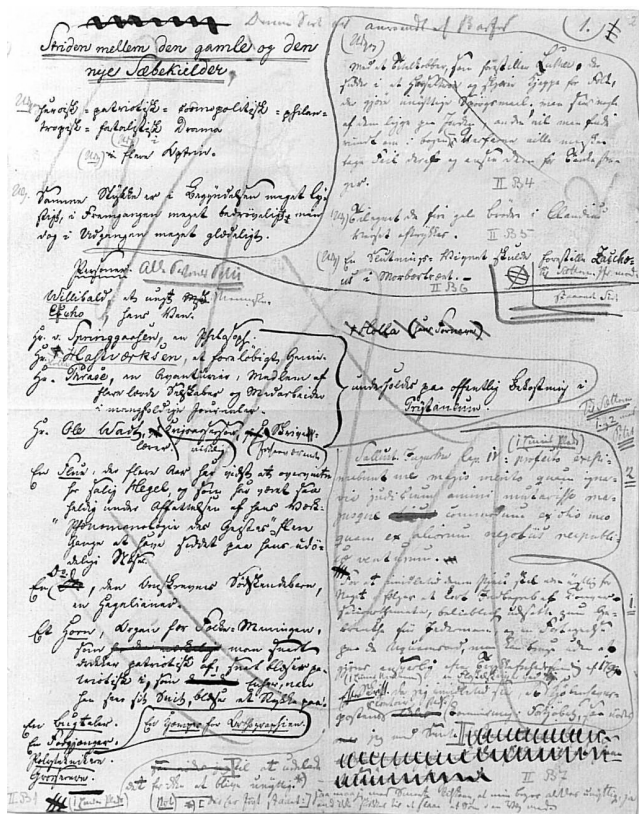
Af Een endnu levendes Papirer

mod hans Villie udgivet

[a] dediceret til de 7 Gale i Europa, som ingen By har villet vedkjende sig. -

af

S. Kierkegaard.

Journalen DD, s. 1 bagfra (DD:208)

[b] Striden mellem den gamle og den nye Sæbekielder

heroisk-patriotisk-cosmopolitisk-philantropisk-fatalistisk Drama

[b] Med et Titelkobber som forestiller Luther, der sidder i et Hæsseltræe og skjærer Kjepper for Folk, der gjøre unyttige Spørgsmaal; man seer nogle af dem ligge paa Jorden, andre vil man finde rundt om i Bogen; Uerfarne ville maaskee tage Feil deraf og ansee dem for Tankestregere.

i flere Optrin

Samme Stykke er i Begyndelsen meget lystigt, i Fremgangen meget bedrøveligt, men dog i Udgangen meget glædeligt.

Personer.

Willibald et ungt Msk.

Eccho hans Ven

Hr v. Springgaasen en Philosoph

Hr^e Hastværksen et foreløbigt Genie

Hr. Phrase, en Avanturier, Medlem af flere lærde Selskaber og Medarbejder i mangfoldige Journaler.

Hr. Ole Wadt vrk. Krigsassessor forh. Skriverlærer.

En Flue, der flere Aar har vidst at overvintre hos salig Hegel, og som har været saa heldig under Affattelsen af hans Værk: *Phænomenologie des Geistes* flere Gange at have siddet paa hans udødelige Næse.

En D^{to} den Omskrevnes Sødskendebarn en Hegelianer.

Et Horn, Organ for Folke-Meningen, som man snart drikker patriotisk af, snart blæser patriotisk i, som Enhver, naar han seer sit Snit, blæser et Stykke paa.

En Bugtaler. En Kjæmper for Orthographien.

En Fodgjænger.

Polyteknikere.

Grosserere.

[c] Tilegnet de fire gale Brødre i Claudius Verset aftrykkes.

[d] En Slutnings-Vignet skulde forestille Zacchæus i Morbærtræet. -

e Holla (hans Fornavn)

[f] underholdes paa offentlig Bekostning i Prytaneum.

[g] Sallust. *Jugurtha* Cap. IV: profecto existimabunt me magis merito quam ignavia iudicium animi mutavisse majusque commodum ex otio meo quam ex aliorum negotiis reipublicæ venturum. -

[h] For at imidlertid denne Piece skal være nyttig for Noget, følge et kort Indbegreb af Conversationsthemata belieblich udsatte zum Gebrauche für Jedermann, og en Fortegnelse paa de Uquemsord man kan bruge uden at gjøres ansvarlig efter *Trykkefrihedsforordning* af 1799 E: Sk: da jeg imidlertid seer, at en Floskelskriver ved *Kjøbenhavnspostens* Contoir stedse kommer mig i Forkjøbet saa maa jeg med Smerte saa nødes jeg til at udelade det for ikke at blive unyttig

1ste Act.

Man seer Willibald efter en lille Monolog beslutte sig til at gaae hen i et Theeselskab, hvor han træffer Echo, som henriver hele Selskabet ved sin Aandrigthed, sin Vittighed, sine af Willibald laante Indfald. Willibald vil gaae, Vertinden holder ham tilbage, endelig slipper han, iler hjem paa sit Værelse

Scene

Willibald.

(Sidder paa sit Arbeids-Værelse i sin Sopha, Tobakspiben i Munden, omgivet af en stor Mængde opslagne Bøger og Lapper Papiir, paa hvilke han har noteret Eet og Andet.)

læser i *Peter Schlemihl*.

Hvad det dog er for et besynderligt Værk den *Schlemihl* ... eller er det et Værk ... er det ikke mig selv ... ja rigtigt, en af Chamissos Phantasier er jeg ... en Skygge selv der derfor ikke kan kaste nogen Skygge ... jeg synker sammen som Auroras Mand og kan snart gjøre mig Haab om som en Naturmærkværdighed under en Glasklokke at pryde et Naturalie-Cabinet .... O da skal jeg engang under en høi- og vellærd Professors Forelæsninger sprengte Glasset og mit Livs Hyperbel overgaae alle hans Decimal- og Algebra-Beregninger .... da skal mit sidste ildsprudende gigantiske Suk idetmindste indjage Spidsborgerne saa megen Skræk, at jeg skal blive fri for al condolence .... (idet han puster en Sky Tobak ud) og disse Taagemasser det er altsaa det Rige, jeg hører hjemme i. o! see hvor de fortætte og ligesom blive til Skikkelser ... Nu vel da skal jeg selv være en Skygge, saa vil jeg idetmindste ogsaa digte en ny, jeg vil skabe en .... (med stor Pathos) der vorde et Msk ..... [(]idet samme antager Skyen Skikkelse af Echo) hvad seer jeg er det ikke min Plageaand – mit andet jeg ..... men er jeg da jeg ... ligemeget [(]griber sin Sabel) herfrem Du alle mine Ords samvittighedsfuldeste Bogholder .... mød og med Dig den hele Skare af Eftersnakkere – gid alle Eders Hoveder sad paa een Hals (hugger til; men der er Intet) ... der er Intet ... hvad om jeg da gjorde det samme Experiment med mig selv .... (vender Sablen mod sig selv, idet samme kommer han meget stærkt til at hoste) skulde jeg muligen have faaet den Stump

[i] Man kunde ogsaa lade Willibald synge: Sjelden Penge, Prygl desfleer etc. og Echo synge: O fatal, hvilken Qual, maa man ei blive gal. (denne sidste Arie har nemlig i Musik og Idee en Lighed med den første, forsaavidt en Modehandlerindes Fortvivlelse af Auber kan sammenlignes med Leporellos af Mozart.).

[j] W. alle Romaner lyve E. Det har jeg ogsaa lagt Mærke [til]. Saaledes læste jeg forleden en Roman, der begyndte med de Ord: det gulttavlede Sted paa Hjørnet af Kronprindsens Gade og st. Kjøbmagergade er vist ofte faldet de Forbigaaende paa.« Forunderligt, tænkte jeg, det har du aldrig lagt Mærke til. Øieblikkelig iler jeg derhen for ved Beskuelsen deraf end mere at sætte mig ind [i] Romanen og om muligt ved at titte ind af Vinduet lære den beskrevne Familie at kjende. Men trods al Anstrængelse var det ikke muligt at finde et slikt Sted. W. Besynderligt men har Du ogsaa lagt Mærke til hvad Aar Romanen var fra ell. i ethvert Tilfælde, i hvilket Aar Romanen foregaaer, maaskee Stedet er bleven malet om. E. Skulde det være muligt, ja det skal jeg dog rigtig erkyndige mig om.

W. Men sæt nu det aldrig havde været guult, saa er det dog besynderligt, at Du som selv skriver Romaner ikke har bemærket det Kneb og ikke selv brugt det. E. Jo vist har jeg brugt det; men det kunde aldrig falde mig ind, at Andre brugte det Samme. W. Saa kommer Du da til næste Gang Du vil gjøre Brug af Slikt, at drage den Reflexion ind med i Romanen, at Du meget godt veed, der gives nogle Forfattere, som bruge dette Kneb, for at skuffe Læserne; men at det, Du siger er saa sandt, at de gjerne maa henvende sig paa Husleie-Contoiret og erkyndige dem, om der ikke findes et slikt Huus paa det betegnede Sted.

Pennefjær i Halsen jeg før legede med ..... jeg føler allerede, hvorledes den glider ned i Luftrøret (hoster tager Lyset og seer sig i Speilet) ... jeg er usædvanlig bleeg (hoster) (man hører udenfor Een rømme sig – det banker) ... det er min Ven naar jeg hoster rømmer han sig .... jeg vil vedde paa at han ogsaa har sunket en Pennefjær ... herein! Echo træder ind med en ærbødig Compliment

W. Wo komst du her geritten? (omfavner meget venskabeligt)

E. For at vedblive som Du har begyndt: Wir satteln nur um Mitternacht.

W. Bravo ... men desto værre er saa din Tid nu forbi; thi Klokken er lige paa Slaget 1.

E. Oh! i saa fortræffeligt Selskab ..... (bliver Sablen vaer som Willibald endnu holder i Haanden) hvad seer jeg, hvortil dette Vaaben.

W. Jeg var just ifærd med paa Opfordring af en medlidende Djævel at slaae en Græshoppe ihjel, for at den dog kunde falde for dens eneste Vens Haand (lægger Sablen).

E. Jeg forstaaer dig ikke

W. Godt sagt.

E. Forklar Dig, Du er i en ophidset Tilstand... hvorfor forlod Du Selskabet saa tidligt ... alle stormede ind paa mig og spurgte mig om Grunden – hvad skulde jeg svaret.

W. .. det veed jeg ikke ... hvad de ønskede.

E. O let Dit Hjerte for mig ... mig, Du har gaaet i Skole med; mig som har været indviet i saa mange af dine Planer.

W. [(Jafbryder ham)] ja Dig, Du som har faaet Prygl tillige med mig af Rector .. Dig min bedste min eneste Ven.

E. (vedbliver) mig, til hvem du ved en saa dyb Sympathie er knyttet, jeg føler det Samme ... Du kjeder Dig i Selskaber det gjør jeg ogsaa.

W. Oh nei jeg synes de ere moersomme.

E. det forstaaer sig mange af dem .... Du søger Eensomhed

W. det gjør Du ogsaa

E.O hvor det er sørgeligt at blive misforstået ikke at turde aabne sit hele Hjerte ja Misforståelse, ja Misforståelse

W. (med et ironisk Smil) ja der gives dog Tilfælde, hvor Vedkommende kan være meget tjent dermed.

E. Det nægter jeg ikke - til en vis Grad.

.....

nonnulla desunt

W. Jeg staaer netop nu og undersøger Lungen og Hjertets Beskaffenhed, mit Aandedrag slaaer Triller, jeg føler nøiagtigt, rledes en Stump Pennefjær jeg har sjunket stiger langsomt ned for at gjøre det af med mig

E. Du skulde spise en Bid Brød ell. drikke Noget, jeg fik forleden ogsaa en Krumme i den gale Hals

W. Jeg spytter Blod - iil efter en Læge

(E. iler i største Hast bort)

W. gaae med Gud - (idet E. lukker Døren) gaae Fanden i Vold. endelig blev jeg da af med ham, o hvorfor er jeg dog bleven et selskabeligt Dyr, et Msk, hvorfor ikke en Ugle ell. en Rørdrømme, saa var jeg dog frie for den værste Plage - for Venner.

han iler barhovedet ud af Døren stærkere og stærkere, og man hører Intet uden langt borte en svag Musik af en Tromme, Bækner og en forstemt Clarinet der foredrager det bekjendte Thema af Murmesteren: Nei ei forsage Nei ei forsage altid Venner er os nær herover bliver W. end mere fortvivlet og styrter i Raserie afsted.

E. kommer igjen med Lægen.

Hans Forundring over ikke at finde W. afløses snart af en vis høitidelig Stemning fremkaldt ved Betragtningen af det nu af sit belivende Princip forladte Værelse.

E. Jeg omgaaes ham meget, et høist besynderligt Msk, en Original, fuld af de kourieuseste Indfald, som flagre om, da han ligesom hiin Gudinde skriver skriver paa Blade, som han lader henveires af Vinden, saaledes har jeg engang tilladt mig at sige i en Novelle, om hvilken en Recenscent har været saa god at sige, at jeg vist vilde forundre mig over paa mine gl. Dage, at jeg kunde have saa stor Genialitet i min Ungdom.

D. Oh hvis De til den Tid ikke skulde have mistet aldeles deres Hukommelse, saa vil jo den nok kunde give dem den behørig Oplysning.

E. Det er et Msk, som jeg holder Øie med ligesom Politiet med mistænkelige Personer, som jeg har udtrykt mig i en Novelle og i mit dobbelte Bogholderie over Indfald er en egen Bog indrømmet ham. Naar jeg ikke vilde skade mig selv fornemligt mit Honorar ligesaa meget som jeg kunde gavne det Almene skulde jeg udgive et eget Værk om Indretningen af et slikt Bogholderie. Dem skal jeg imidlertid meddele det.

D. Betænk dog, at det jo er det første Skridt

E. Frygt kun ikke jeg er overbeviist om at deres Praxis vil forhindre dem i at gjøre Brug deraf. Det har forøvrigt kostet mig megen Tid inden jeg fandt det Rette saavel med H. t. Beregningen af Rotationen i denne litteraire Vexeldrift som den chemiske Undersøgelse af den Mergel jeg bruger og dens Forhold til min egen Avlings Beskaffenhed

D. Hvor gjerne jeg end vilde høre derpaa, saa vil de dog i den samme Grund, som betingede deres Velvillie til at meddele mig den see en tilstrækkelig Grund og derfor .... maaskee vil et senere mere favorisabelt Øieblik atter bringe os sammen, og da vil de maaskee have den Godhed, ... med mindre de i denne Begunstigelse af Tiden skulde see en Grund til Taushed. altsaa farvel.

E. Hvo veed, om det dog ikke var en lykkelig Styrelse, der standsede mig første Gang jeg var ifærd med at forraade min Hemmelighed, ihvorvel jeg dog ikke skal nægte at jeg nok vilde ønske, at Een ell. Anden kunde tale til Folk om den store Hemmelighed, jeg er i Besiddelse af.

Vi vende imidlertid tilbage til Willibald. Fortvivlet som vi have seet ham over det venskabelige sidste Afskedsquad styrtede han i Haab om dog engang at undgaae Venner, videre. Dette skulde imidlertid kun altfor snart hende ham. I sin Fo[r]virring var han løbet paa en Mand der som han nu opdagede gik fordybet i en Samtale med tvende Andre. Efter at have gjort sin Undskyldning fik han til Svar, at han ikke behøvede at gjøre nogen Undskyldning; thi han var en stor Synder det vidste han vel og det skulde kun glæde ham, om

[k] stor Veddestrid mell. 3 Opvakte, om hvo der var den største Synder. -

[!] NB. I denne Bog vil for det Følgende kun Tankegangen blive at angive, det Øvrige vil efterhaanden blive at udføre paa Lapper Papir.

han maatte vederfares den Lykke at lide Noget for Xsti [!] Skyld. – Neppe har Willibald forladt dem, før han i største Iil uden noget Maal skynder sig videre, idet han declamerer høit for sig: Før var min Ære som et speilklart Skjold af slebent Staal, ... nu staaer en Plet af blodig Rust derpaa ..... Denne Talen høit er nok til at gjøre en Politie-Agent, der var udsendt for at anholde nogle Opvakte, opmærksom paa ham, og denne Tale om »blodig Rust« mere end tilstrækkelig til at gjøre ham i høi Grad mistænkt. Imidlertid var W. kommen ham af Syne, og da det trods Politiets ivrigste Bestræbelser ikke er lykkedes at paagribe ham, saa indseer Læserne Nødvendigheden af at han ikke mere er at finde paa Jorden. –

2^d Act.

En phantastisk Egn. Prytaneum – hvori de nævnte Personer underholdes paa offentlig Bekostning.

Alt er arrangeret trekantet – der spilles 3 Kort o: s: v:

1st Scene.

Ole Wadt.   Holla Hastværksen.

O. Wadt. Som jeg siger jeg misbilliger ingenlunde deres hele Retning, jeg er tværtimod meget villig til at anerkjende deres udødelige Fortjenester af fædrelandske Anliggender; men hvad Stilen, hvad Udtrykket angaaer, da er altid Noget der støder – Deres Pen er ikke blød nok om jeg saa maa sige.

H. De mener altsaa, at det kommer af at jeg bruger Staal-Penne.

W. Meget rigtig! De har der gjort en langt dybere Bemærkning, end De selv maaskee troede. Der er Intet der i den Grad fordærver Haanden og Hjertet som Staalpenne. Hvorledes vil vel et Kjærlighedsbrev blive, der skal skrives med Staal.

H. Det har vistnok en dyb praktisk Betydning, en symbolsk Charakter, at Staalet saaledes er bleven overført fra Landser og Spyd paa Penne.

W. Jeg føler destoværre allerede, at Tidens Sværd er gaaet gjennem mit Hjerte, at Samtiden har tabt det

bløde bøielige, elastiske, Yndige, Fortiden glædede sig ved.

H. Skal jeg nu plages med den gl. Historie om Fortiden. Det var en idyllisk Uskyldighedsstand, men nu ere vi Mænd. Nu maae vi med Alvor gribe ind i Tingene, med Staalhandsker væbne os

W. De mener med Staalpenne.

H. O gaae Fanden i Vold med deres Gaasefjær, De har ingen høihjertede Følelser, der er en Sjæl i dem som i en Gaasefjær.

(gaaer bort i Vrede)

2^d Scene.

De Forrige.   Phrase.   v. Springgaasen.

(Hr. v. Springgaasen en lille uanseelig Mand, hvis ene Been var et godt kvarter mindre end det andet, og for at anskueliggjøre hans filosofiske Ideer, pleiede han, efter først at have hævet sig paa det længste Been, at forlade dette ilusoriske Standpunkt som han pleiede, at udtrykke sig, for at vinde den dybere Realitæt).

[m] Naar v. S. ret udfoldede sin Skepsis pleiede han betydningsfuldt at lægge sin Finger paa Næsen, for, som Hastværksen bemærkede, dog at have eet fast Punkt under den uendelige Tvivl.

Phrase standser Hastværksen.

P. Lad mig et Øieblik standsere deres bevingede og hastende Fjed Hr Hastværksen. Et Anliggende af stor Vigtighed har i længere Tid fyldt min Sjæl, et Anliggende, ved hvis Udførelse jeg haaber at turde regne paa deres gunstige Medvirkning. Det store Forraad af Kundskaber vi hver for sig ere i Besiddelse [af] bør vi ingenlunde stræbe at isolere, men ved Haand i Haand at arbeide gjøre Realisation af grandiose Formaal, dog ikke det alene vi bør ogsaa bestræbe os for at gjøre Videnskabens store Resultater tilgjængelige for Folket, vor Tids Udvikling bør vinde i Extensitæt, hvad den taber i Intensitæt.

v. S. Ja det er godt nok med det populaire; men min Tvivl er ingenlunde populair; det er ikke en Tvivlen om Dit og Dat, om dette ell. hiint, nei det er en uendelig Tvivl, ja jeg ængstedes undertiden af en sand videnskabelig Tvivl om jeg dog ogsaa har tvivlet nok; thi Tvivl er det Specifique i den nyere Philosophie, der in parenthesi sagt, begyndte med Cartesius, der sagde de omnibus disputandum est, hvorved han aldeles tilintetgjorde den Sætning, der

tilforn gjaldt for en Grundsætning: de gustibus non est disputandum. See Slige store videnskabelige Problemer vilde umulig kunne meddeles Menig-Mand.

P.Min Mening er jo hell. ikke, at man egl. skulde skrive for Bønder; Nei for den dannede Mellemstand, for Grosserere, Polyteknikere for Capitalister, og naar man lempede Stilen lidt mere...

Wadt om Forladelse, det er netop hvad jeg har udviklet for Hr Hastværksen, ja Stilen, Skrivemaaden, det er det Det kommer an paa. Man tage Noget af det Skarpe, Kantede, det altfor Spidse bort fra den moderne Philosophies Mangesidethed, man afrunde Formerne lidt mere, og der er ingen Tvivl om, at det vil lykkes, at vi vil komme til at skrive den ny Udvikling fra den Dato.

Hastv. Philosophie mig her og Philosophie mig der. Det er ikke Philosophien det kommer an paa. Det er de praktiske Spørgsmaal, Livs-Spørgsmaalene - kort sagt Livet

v. Sp. ja hvad er Livet

P.Livet er et af sig selv udgaaende til sig selv tilbagevendende.

v. Sp.etc. etc. det var kun for at vise Hr Hastværksen at det er saare vanskeligt at blive populair at jeg gjorde ham den Indvending. Det gjælder ogsaa her det den nyere Philosophies dybsindige Fordring $\delta\sigma\ \mu\omicron\iota\ \pi\omicron\upsilon\ \sigma\tau\omega$. Men hvor skal jeg faae Fodfæste i den vulgaire Resonnaiments-Sphære. $\delta\sigma\ \mu\omicron\iota\ \pi\omicron\upsilon\ \sigma\tau\omega$.

H. Ja det maa vistnok altid falde dem vanskeligt at faae Fodfæste, og det er omtrent Tilfældet med alle Philosopher, der ere saa slet til Fods som de Hr Springgaasen.

v. S. Det er et lavt Angreb.

Wadt Ja Formen mangler ham. Det Stødende træder saa stærk frem i enhver Yttring af ham. -

Nonnulla desunt.

Willibald.

(Noget forvirret i sit Udseende, han seer sig forundret omkring, bliver Indskriftet »Prytaneum« vaer, kaster [sig] til Jorden af Glæde og kysser den. udbryder i Glæde over at være befriet fra hele det Liv, i hvilket han hidtil havde trællet, og over at see sig hensat i [en] Egn, hvor Viisdom nødvendigviis maa boe. Han faaer Øie paa Springgaasen gaaer ham med dyb Ærbødighed imøde[.]])

Willibald. (nærmer sig til Spr:) Uden egl. at vide, hvor jeg er kommen hen, er det mig dog altid en Trøst at vi, at jeg har forladt alle mine Plagers Hjem. Den udv. Omgivelse, det hele Totalindtryk har vakt hos mig en glad Forestilling om, en lykkelig Ahnelse, om at her maa Viisdommen være at finde, at jeg her maa heldbredes for den rædsomme Relativitæt, jeg hidtil har ligget under for.

v. Sp. Kjære! Hvad der fattes dem indseer jeg tilfulde. Det er det Faustiske, det er det, som den nyere Philosophie der in parenthesi sagt begyndte med Cartesius, i høi Grad har lidt af. (under denne Replique ere de øvrige Medlemmer af Prytaneum i Samtale traadte ind paa Scenen) (idet Sp. henvender sig til de øvrige Medlemmer) ... da jeg just er ifærd med at give en ganske kort Fremstilling af den nyere Philosophie siden Cartesius, saa kan jeg maaskee tjene de øvrige Tilstædeværende ved at tale offentligt om det, saa Alle kunne høre det.

Phrase Er det den samme Udvikling, som jeg før allerede har tilegnet mig en stor Deel af; O da vilde de idetmindste gjøre mig en stor Tjeneste ved en saadan Gjentagelse, at sætte mig istand til fra Speculations Himmelfartsbjerg at overskue de store Ideers historiske Incarnationer.

v. Sp. O hvilken Glæde, at have en slig Discipel, hvilken Utrættelighed - Ja snart vil Du om end ikke virke saa vidt som Din Mester dog med Hæder kunne beklæde en Docents Post i Nordlandene og adsprede det hyperboræiske Mørke.

M: H:

Det var altsaa med den i sit Liv forfulgte (om han egl. blev forfulgt veed jeg ikke, men da det er flere Aarhundreder siden han levede, saa er han jo hjemfalden til Mythologien og i dens Lys seet er han nødvendigviis bleven forfulgt) efter sin Død forglemte; men nu for evig udødeliggjorte Cartesius, fra hvem hele den nyere Philosophie daterer sig. Jeg veed vel, at der i vort Selskab desto værre ere indsneget sig nogle vankundige Msk, der, i jordisk Travlhed for de

meest underordnede Interesser, antage at Verden begyndte ifjor, og ikke med os, m: H:, høitideligholde den store nu verdenshistorisk indtraadte Anskuelsens Bededag, paa hvilken Msket ∴: Philosophen efter fra den umidd: paradisiske Uskyldighedstilstand gennem Livets Dialektik at være vendte tilbage til det Umidd, netop af den Grund ikke bør arbeide men i intuitiv Nyden gjenopleve det allerede oplevede Verdens-Drama. Dog nok Intet skal forstyrre mig i min contemplative Rolighed. Jeg seer den modsatte Anskuelse som et forsvindende Moment, om ikke af anden Grund, saa dog fordi mit jo ellers ikke vilde være det faste. Det var da Cartesius, der udtalte de mærkværdige, evig uforglemmelige Ord: cogito ergo sum og de omnibus disputandum est – Ord, der egl. i enhver velordnet speculativ Stat burde læres ved Confirmations-Underviisningen, og som idetmindste ingen theologiske Candidat burde være uvidende om, da ingen speculativ Sjælesørger kan uden dem gjøre sig Haab om at røgte sit vanskelige Kald med Held.

Ja store Tanke – saavidt vil det engang komme, at man vil ansee disse Ord, jeg gjentager dem, cogito ergo sum og de omnibus disp: est for Statens videnskabelige Parole, for et Palladium, der vil fjerne Alt Kjætterier, for Ord, der lig Ordet Adam, vil erindre os om vort intellectuelle Livs Skabelse.

Nonnulla desunt.

Præsidenten Da det strider mod vore Love som ogsaa mod den dramatiske Velanstændighed, vi hidtil have iagttaget i vort Selskab at holde slige lange Monologer, maa jeg paa Embeds Vegne afbryde dem.

v. S: det skulde gjøre mig ondt om min Veltalenhed paa nogen Maade skulde have henrevet mig til at overskride den i vort Selskab vedtagne Convenients. Og hvis det virkelig forholder sig saaledes, da maa Grunden ene være at søge i det friere Foredrag jeg har overladt mig til med Hensyn til vor Katechumen, hvem jeg ønskede at sætte ind paa det rette Standpunkt ogsaa m: H: t: vort Selskabs Beskaffenhed. Jeg tør med den største Rolighed kalde flere af de tilstædeværende Herrer til Vidne paa, at det korte Foredrag, jeg ellers pleier at holde over den nyere Philosophie siden Cartesius ell. rettere sagt over den nyere Philosophie, paa ingen Maade vilde være for langvarigt endog i det bedst indrettede Drama. Ja Hr Præsident jeg vil vedde paa, at det ikke varer over 1½ Minut, da jeg netop har indrettet det m: H: t: vort Selskabs Tarv.

Præsident Jeg nødsages atter til at kalde dem til Orden og paabyde Taushed.

v. S. det var Cartesius, der sagde cogito ergo sum og de omnibus dubitandum.

Præsident silentium.

v. S. Spinoza gennemførte nu dette Standpunkt reent objektivt, saaledes at al Tilværelse blev det Absolutes Undulationer.

Præsident Pedeller træde frem.

v. S. denne Objektivitet bortdestilleredes imidlertid ganske i den kritiske Udvikling, og medens Kant kun til en vis Grad gennemførte denne Skepsis, var det Fichte forbeholdt at skue denne Medusa under Øie i Criticismen og Abstraktionens Nat.

Præsident Lægger Haand paa ham og fører ham bort.

v. S. da jeg seer man vil bruge Magt, kan jeg ikke faae udført det om Sleiermacher, men Hegel var det, der speculativt concentrerede de forhenværende Systemer og med ham har derfor Erkjendelsen naaet sit egl. dogmatiske Høidepunkt.

(Pedellerne gjøre Mine til at ville gribe ham)

Nu er jeg færdig og med Hegel er Verdenshistorien forbi, bortfører mig kun; thi nu er der intet andet end Mythologie tilbage og jeg bliver selv en mythologisk Person.

Phrase Det er et aldeles eensidigt Standpunkt (rømmer sig) M: H: jeg er kommen ud over Hegel, hvorhen kan jeg endnu ikke sige saa ganske nøie; men jeg er kommen ud over ham.

v. S. Hvad maa jeg høre Slange! Judas! slipper mig ell. skal da altid den evige Idee ligge under for Masse.

Præsident: bortfører ham til Carceret.

(de føre ham bort.)

Phrase Jeg gjentager det mine Herrer, jeg er kommen ud over Hegel. Det var nemlig den nyere Philosophie der begyndte med Cartesius, som sagde: cogito ergo sum og de omnibus dubitandum est.

Præsidenten (afbryder ham) Da Hr v. Springgaasen har givet Anledning til nogle ubehagelige Optrin, og derved foraarsaget en Spænding i Gemytterne,

nødsages jeg til at hæve Forsamlingen .. Enhver gaae til sit – Det, der imidlertid smerter mig meest er, at vi ikke strax kunne faae Leilighed til at høre Hr v. S.⁵ Mening om et meget difficult Spørgsmaal, der er opkommen i vort Selskab. Det vil imidlertid blive foretaget imorgen paa Generalforsamlingen, cui vos ut frequentes adsitis etiam atque etiam rogamus. missa est ecclesia. –

~~~~~

Imidlertid vidste man i Prytaneum slet ikke hvad man skulde gjøre med Willibald, der ikkun lidet havde fundet sig opbygget og tilfredsstillet ved v. Sp. filosofiske Forelæsninger. Man havde endelig besluttet at henvise ham til den videnskabelige Anstalt, Prytaneet havde anlagt – den verdenshistoriske Høiskole. Denne var dog endnu ikke færdig, og kun Atriet lod sig bruge, men dette var saa stort, at der paa eengang docerede 4 Professorer, uden at forstyrre hinanden, ja det var saa stort, at ikke engang Tilhørerne kunde høre, hvad Docenterne udviklede, ihvorvel disse idelig aftørrede Sveden af deres ved Anstrængelser blødgjorte Pander. 2 af disse 4 Professorer sagde ordret det Samme, og naar de vare færdige vendte de sig om med en Mine som om Ingen i Verden kunde sige noget Saadant.

Her var nu Willibald ved personlig Omgang efterhaanden bleven vundet for de Anskuelser, der gik og gjaldt i Prytanæet, og havde forsaavidt allerede igjen fortrudt et Indfald han i sin Forbittrelse paa v. S. havde indsendt til Præsident, et Spørgsmaal nemlig, hvoraf det kom, at Solen i Prytaneet slet ikke forandrede sin og som en Følge deraf Belysningen bestandig blev den samme, et Spørgsmaal, som nu i høi Grad foruroligede Prytanæet, og gav Anledning til den Generalforsamling, der nu skulde afholdes.

Generalforsamling.

Præs. v. S. Phrase. Ole Wadt. Hola Hastv:
Polyteknikere, Philologer etc.

Præsidenten fremsætter Sagen, som allerede foreløbig var bekjendt og haabede derfor at Debatterne kunde blive jævne

Hola Hastv. jeg udbeder mig Ordet. Det Phænomen paa hvis Forklaring Opmærksomheden nu skal henføres er af stor Vigtighed, skjøndt det for enhver, der med vaagent Øie har forfulgt den nyere Tids Kæmpeskridt til at emancipere Videnskaberne og macadamisere dem, er let at forklare det er Morgenbelysning, det er det høitidelige Morgengry, det er Solens Kamp med Mørkets sidste Anstrængelser det er som en Digter har sagt Prytanæets Mai og Prytanæets Morgen. Naar disse først ere overvundne da vil vi faae Øinene op for Resultaterne af vor Tids store Fødselsveer, da ville vi bebude et Gylden-Aar, den rette Nyaars-Tid, da al den gl. Suurdeig og al det gl. Skolefuxerie, al Jesuitisme og Papisme er udfeiet.

v. S. Jeg miskjender ingenlunde den ærede Talers Bestræbelser for at gjøre Udsigterne i Fremtiden saa lyse som mulige; men jeg vil sige at han har en Tilbøilighed til at haste alt for meget frem til altfor meget at gaae gerade aus; jeg derimod, jeg føler den dialektiske Puls i mig, jeg bevæger mig i den sande speculative Siksak. Saaledes som man seer at den gemene Fisk, den gemene Fugl, det gemene Dyr i sin Locoumotion altid gaaer slet og ret lige ud efter Næsen, hvorimod den ædle Rovfugl, den værdige Rovfisk, det stolte Rovdyr sees i Spring at bemægte sig sit Bytte, saaledes gaaer det med den ægte speculative Bevægelse, naar man vil gjenemføre dette ægte speculative Billedes dybe Betydning. Udsigter kan der derfor i Opfattelsen af Verdensforholdene ikke blive Tale om idetmindste ikke gerade aus som Hr Hastværksen[s] fortryllende Udskuelser, snarere maatte man kalde det der bliver for den speculative Betragtning Indsigter, ligesom en Slange, der bider sig selv [i] Halen (dette uudtømmelige Billede paa Speculationen) jo ikke kan siges at see ud men at see ind, saaledes at den tilsidst seer bagfra ind i sit eget Øie, seer saa at sige ud og ind i sit eget Øie og af sit eget Øie paa eengang.

Hastv. Længe nok har jeg hørt paa Hr. v. S: Vidtløftigheder, der dog ikke ere andet end Hegels berømte Tanke-perpetuum-mobile. Men vi der arbeide for Livet vi der ere dimitterede fra Skolen for Livet kunne i Sandhed ikke lade os nøie med at kjøre den ene Tour efter den anden om Hesten uden at komme videre paa Livets Vei, og vi kunne ikke lade os spise af med Hr v. S.⁵ uudtømmelige ell som det snarere synes uopslidelige Slange-Billeder, og med alle de Indfald, der kun kan opkomme i en Mands Hjerne der er født i Steenbukkens Tegn, som Hr v. S. formodentlig er, ja vi springe vistnok med Rette over alle hans Spring.

v. S. Uden at lade mig forstyrre af Hr Hastværksen⁵ Misforstand, hvilken berøver mig en Deel af min Glæde over at see, at han dog ellers har opfattet en Idee rigtig Overgangs-Kategorien, hvorved man gaaer ud over sin Forgænger, skal jeg gaae over til at løse det forelagde Problem. Phænomenet lader sig nemlig forklare deraf at det er Aftenbelysning. Philosophien er nemlig Livets Aften, og med Hegel, der speculativt concentrerede de foregaaende rationelle Systemer er

den verdenshistorisk indtraadt.

Phrase Jeg er kommen ud over Hegel.

Hastværks. Jeg fordrer Ballotation

Præsident skal det være med Kugler ell. aabenlyst

v. S. jeg forlanger Ordet. Det forekommer mig at være en Urimelighed at ville afgjøre et sligt Spørgsmaal ved Ballotation, og det er min uforgribelige Mening, at den Endelighed i Discussion man opnaaer ved Ballotation egl. ikke er nogen Endelighed, men snarere den slette Uendelighed.

(Flere i Munden paa hverandre)

A. Det er en Sag af yderste Vigtighed

B. Det er et Livs-Spørgsmaal

C. det er et Princip-Spørgsmaal

D. det er et Livsprincip.

En Polytekniker Staten er et galvanisk Apparat

v.S. Staten er en Organisme.

Phrase Hr Præsident jeg opfordrer dem til at erklære, om det er mig, som taler, ellers forlanger jeg Ordet.

Hastv: Jeg forlanger der skal balloteret paa, om der skal balloteret. Jeg kæmper for Friheden, vi ville ikke længer lade os trykke af disse tyranniske Philosopher.

Ole Wadt. Venner hvor sørgeligt vilde det ikke være om et sligt Spørgsmaal skulde tilintetgjøre den gode Forstaaelse i vort ældgamle Samfund.

Præsident Vanskeligheden bliver om vore Love tillade Ballotation i et sligt Tilfælde

En Philolog Jeg andrager paa, at der maa nedsættes en Comite af Folk, der ere kyndige i Alderdomsvidenskaben for ved sund Kritik at udfinde Lovens Mening.

Præsident: Den ærede Talers Forslag synes af den Grund overflødig, at Lovene kun ere 1 Aar gamle.

Midt under denne støiende Forhandling træder Willibald op, der imidlertid i Prytanæets verdenshistoriske Høiskole var vundet for Selskabets Ideer, han forsikrer, at det slet ikke var Tilfælde, at Solen den physiske nemlig virkelig forandrede sin Stilling, men at han kun ved det Hele havde villet antyde den poetiske, philosophiske, kosmopolitiske Evighed, der allerede var i aandelig Forstand indtraadt i Prytanæet.

Dette beroliger Gemytterne, og Forsamlingen hæves.

3^{die} Akt.

Willibald.

(Han spadserer i en phantastisk Egn i Nærheden af Prytanæet)

(med stigende Pathos) Du Uendelige, Du .. hvad skal jeg kalde Dig, hvorledes skal jeg nævne Dig, Du uendelige Nævner for alle msklige Tællere, Du absolute Aand, som nu ikke længer er en Hemmelighed for mig; men hvis forborgne Dybder jeg nu kan lodde; ja her er godt at være her er Viisdommens Hjemstavn her, her hvor jeg fandt min udødelige Lærer v. Springgaasen, ja nu er Lyset gaaet op for mig over Alt. (idet han siger dette flyver en Flue surrende forbi ham og foredrager nogle hegelske Sætninger; og Hornet lader sig høre med nogle politiske Theoremer) ogsaa dette, kun det manglede, visseligen nu er Verdenshistorien forbi; thi nu kan Naturen fastholde Begrebet.

Ole Wadt træder op.

O. W. Dyrebare unge Ven De bør gjøre Alt for at tilveiebringe Eenhed i Selskabet; thi den sidste Begivenhed har efterladt en Spænding i Gemytterne, som ængster mig meget.

W. Jeg iler Alt vil jeg gjøre, Alt, hvad der staaer i min Magt.

(De gaaer bort Arm i Arm)

Willibald; v. Sp.; Hol. Hastv.; Ole Wadt; Phraseetc.

W. Skjøndt jeg troer, at det egl. Stridspunkt er hævet ved at jeg har taget mit Andragende tilbage, saa mener jeg dog at vi paa en ell. anden Maade bør antyde at Freden igjen er tilveiebragt, jeg mener, at vi bør begynde en ny Tidsregning og til den Ende ogsaa give vort Selskab et nyt Navn, under hvilket det dog iøvrigt forbliver det samme. Jeg foreslaaer derfor at vi for Fremtiden kalde det: det Ny- og det Gl.-Prytaneum, skrevet NB med Hyphen.

Hastv. Jeg for min Deel interesserer mig slet ikke for slige logiske Bestemmelser, kun forsaavidt man dog derved antyder en ny Udvikling bifalder jeg det.

v. S. Forslaget selv forekommer mig yderst speculativt, man kunde vel troe, at man ved at udslette den gl. Indskrift »Prytaneum« og derpaa paa ny skrive »Prytaneum« udrettede det Samme; men det vilde dog kun være at vende tilbage til det Umidd., hvor de dialektiske Modsætninger endnu ikke havde udviklet sig og speculativ gjennemtrængt hverandre; men dette er ikke rigtigt. Hertil kommer, at den hele Begivenhed kaster et mærkværdigt Lys over en Mythe, som vist er alle de Tilstædeværende bekendt Striden nemlig mell. den gl. og den ny Sæbekjelder, og heraf indlyser tillige den speculative Betydning af Mythe overhovedet, at den indeholder en Anticipation af Historien, et Tilløb saa at sige til at blive Historie.

O. Wadt Hvormeget jeg end billiger det af Hr v. S. Udtalte, mener jeg dog derfor, at vi tillige paa en mere udv. Maade bør opbevare Erindringen om denne uforglemmelige Dag ved at opreise en Mindestøtte, et Monument. At Belønninger saavel Pengepræmier som offentlig Roes gavner meget har jeg i sin Tid erfaret som Skriverlærer i Efterslægten.

Derpaa bliver der opreist et Monument, ved hvilken Leilighed der udbringes flere enthusiastiske Skaaler især af Willibald.

Ende. –